

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖGMAN

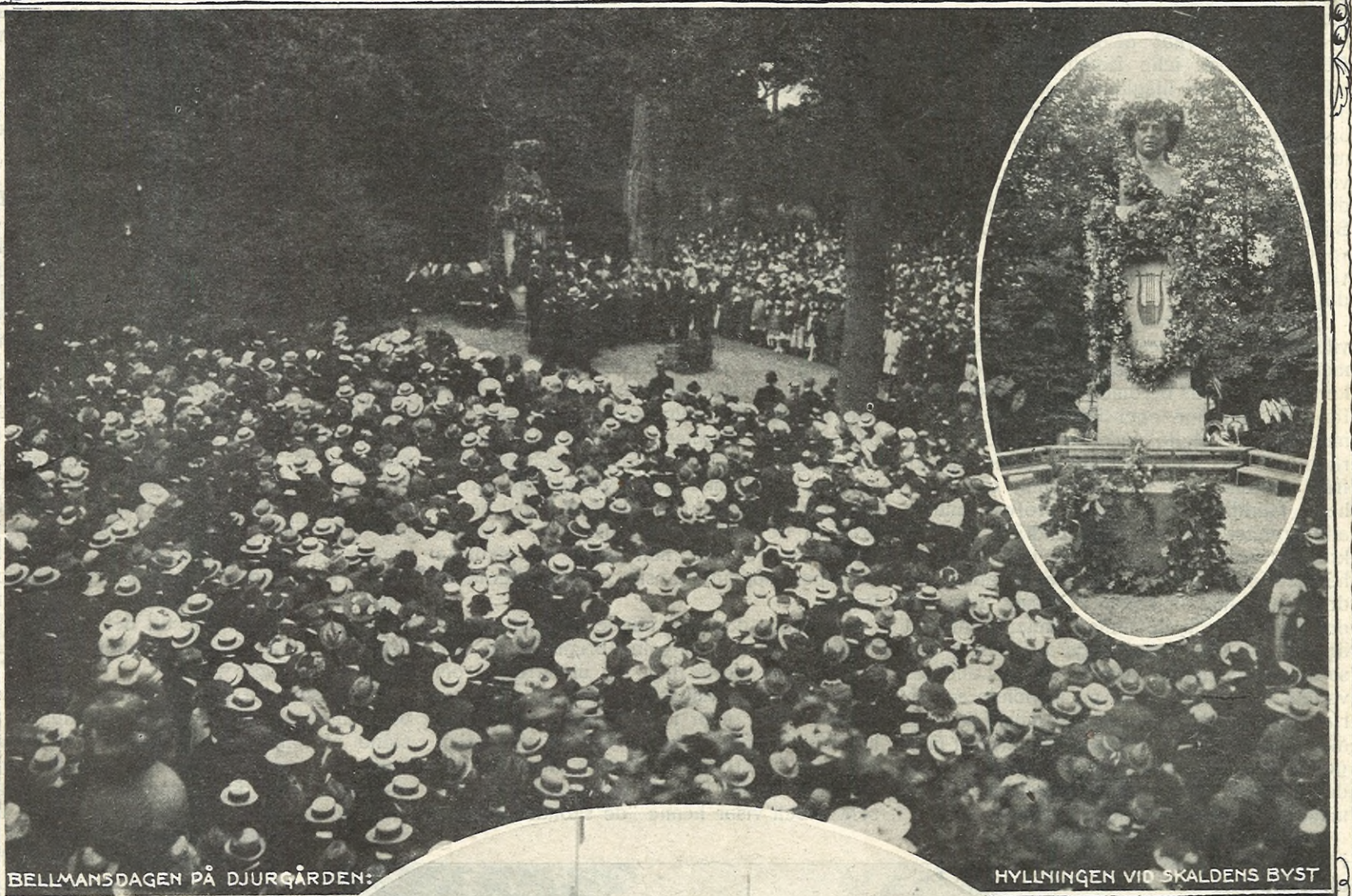
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 5 AUGUSTI 1917.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

STOCKHOLMS-SOMMAR

BELLMANSDAGEN PÅ DJURGÅRDEN:

HYLLNINGEN VID SKALDENS BYST

UTANFÖR DJURGÅRDSTEATERN SPEKTAKELDAGS

Pressfotobyrå.

Paviljong Sévigné.

☞ Ett minne från Vichy. ☞
Af Jane Gerandt-Claine.

Markisinnan de Sévigné.

ODET KUNDE gynnat mig men gjorde det icke. Vid vår ankomst till "drottningen bland brunnsorter" vid floden Allier i hjärtat af Frankrike hängde det på ett hår att vi fått hyra det förtjusande soffrum, som en gång beboddes af själfva markisinnan de Sévigné.

Behöfs det mera för att sätta ens fantasi i rörelse? Nu hvilar staden, omgifven af kullar och svept i yppig grönska, i ett leende landskap af vida horisonter, där morgon och aftontimmar kunde slå ut som blommor. En vandring genom dess gator och parker, hvilka redan fyllas af badgäster, skänker främlingar och icke främlingar ett oåtergifligt intryck af lifsglädje och ro. Minnet af det, som kunde störa, rymmes icke i ögonblickets alltför fulla kalkar, bräddade med ljus som en vallmo med sol. Det närvarande är sig själfst nog eller borde vara det, och dock gå tankarna till det förflutna. Själf är jag aldrig riktigt nöjd, om våra vandringar icke föra mig förbi fru de Sévigné's paviljong, åtminstone en gång om dagen.

Slottet eller herregården, där denna paviljong är inrymd, reser sig vid Alliers breda men ofarbara flod. Läget är mycket vackert och platsens berömda källor voro kända för sina märkliga egenskaper alltsedan romarnas tid. Detta underbara vatten sades råda bot för "den melankoli, som kommer från mjälten", för hjärklappning och lamhet. Märkliga lärde hade pröfvat landets alla brunnar utan att finna lindring för sina krämpor annat än här, och år 1665 sjöng en hänförd abbé Vichys lof. Denne abbé var den blifvande biskopen i Nîmes, som vid det laget icke hade någon annan åstundan än att roa sig. Omgifningarnas behag tjuvsade honom, något som ej var så alldeles vanligt hos unga herrar på sjuttionde seklet. Han undersökte källorna och upptäckte att man ej behöfde ha ledsamt alls, medan man genomgick en vattenkur, i synnerhet som den utvägen alltid stod en öppen att språka med de brunnsdrickande damerna.

Den sommaren hade abbén i fråga dock icke den turen att träffa den kvickaste af dem alla i Vichy. Tio år senare kom hon dock dit, troligen till följd af allt det lockande, som både han och andra samtida författare skrivit om de varma källornas verkningar.

Den höga frun, som kallade sig markisinnan de Sévigné, läste nämligen allt eller nästan allt som såg dagen i tryck. Afhandlingar, som rörde mineralvatten, hade säkerligen också en särskild förmåga att fångla henne den tiden. Hon led svårt af sin reumatism och rasade mot det onda. Men hur skulle denna ojämförliga världsdama och brefskrifverska,

som icke kunde lefva utan att stå i ständigt skriftligt tankutbyte med sin dotter och en hel skara andra personer, finna sig i att ha händer, knän, armar och axlar förlamade af värk? Detta var för öfrigt icke allt. I sina enastående bref beklagar hon sig äfvenledes öfver att "småsvettas utan uppehåll". Efter hand kände hon sig förvandlas till en svamp, ur stånd att göra sig af med allt det vatten, hvarmed den är indränkt, eller till ett kärr, som solen aldrig lyckas uttorka. Hennes doktor rådde henne att försöka baden i Bourbon l'Archambault. Men detta gamla dumhufvud skulle kunnat skicka alla människor till Bourbon för att sko sig på deras bekostnad, och det brydde hon sig icke om. Vichy lockar. Hon hör och läser tusen vackra saker om detta ställe och hoppas att hennes dotter skall stämma möte med henne där.

Emellertid behöfver hon en hel månad för att fatta sitt beslut. Den elfte maj 1676 bryter hon ändligen upp och ger sig i väg i själfva daggroningen för att anlända till målet för sin resa åtta dagar efteråt. Hennes ankomst blef en hel händelse. En talrik samling märkliga personer väntade på hennes kaross och bildade ett ställigt följe, då hon körde in i staden. Dessa personer skulle komma att utgöra hennes umgänge, och bland dem märktes René-Armand de La Fayette, en yngling "med ett huldt och ömt ansikte, fager som en blomma," ett par abbéer, en guvernör, några markiser och markisinnor, hertiginnan de Brissac och fru de Longueval, chanoinesse.

Fru de Sévigné tycktes dock icke fästa vidare vikt vid alla dessa människor att börja med. Hennes angelägnaste omsorg var att göra det trefligt för sig, och hon slog sig ned i det gamla slottet, inbäddadt i grönska och blommor. Där försönte hon i beundran af de vackra omgifningarna. I hvarje ögonblick väntade hon sig få se idylliska herdepar uppenbara sig vid stränderna af floden.

De första dagarna kände hon sig alltför "harig" för att begynna brunnskuren, och under tiden gjorde hon sig underrättad om de förströelser viselsen i Vichy kunde erbjuda. "När man icke tömmer vattenglas, har man tråkigt," skriver hon till sin dotter. Men hon öfverdrifver. Hennes umgänge begär icke bättre än att öfvertyga om motsatsen och visar henne "de skönaste ställen

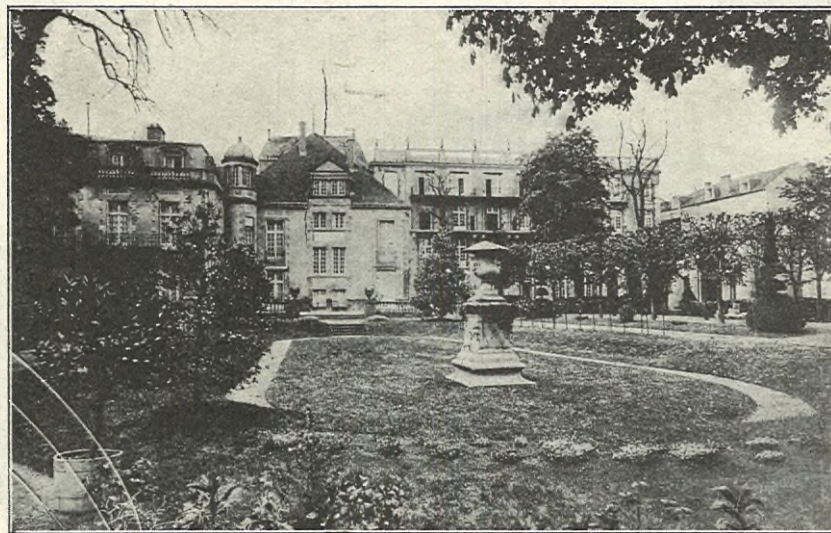
i världen" att börja med. Man spelar kort och prafar. "En smutsbestänkt kurir" kommer med nyheter från kriget och yttervärlden. Ortens befolkning öfverhopar markisinnan med gåfvor, och snart kommer det fruktade ögonblick, då hon måste börja undergå sin kur.

"I morse har jag druckit vatten," skriver hon. "Hvad det smakar illa. Klockan sex går man till brunnen. Där träffas hela världen, tömmer sitt glas och förvrider ansiktet. Ni skall veta att detta vatten är kokande och har en obehaglig smak af salpeter. Man går och kommer, vrider och vänder sig, bevisar mässan, gör sig af med den dryck man nyss inmundigat och talar icke om annat till klockan tolf. Ändligen äter man sin middag och därefter går man och hälsar på hvarandra. I dag kommo alla till mig. Fru de Brissac spelade l'hombre med Saint-Herem och Plancy. Chanoinessan och jag läste Aristote. Klockan fem lustvandrar man i den ljufva nejden; klockan sju ätes en lätt kvällsvard. Klockan tio går man till sängs. Jag finner mig väl af vattnet och dricker tolf glas, hvilka ha en lätt laxerande verkan. Det är allt hvad jag begär."

Vidare omväxlande var det inte, men så småningom vande sig markisinnan vid enformigheten och snart får hon förströelse. En vacker morgon bevisar hon den uppvisning en af hennes väninnor ger i sin sängkammare. "Madame de Brissac hade kolik i dag", skriver hon. "Den kära vännen låg i sin säng, fagrare än någonsin och kammad att förvrida hufvudet på hela världen. Jag önskar att ni sett hvilket stort nummer hon gjorde af sina plågor, hur hon använde sina ögon, uppgaf små skrik, släpade armar och händer öfver läcket och ställde till små scener för att väcka medlidande hos omgifningen. Öfvervåldigad af ömhet, beundrade jag hela förelisningen och fann henne så vacker, att min uppmärksamhet emot henne säkert kom mig att förefalla högst gripen, något som hon nog kommer att hålla mig räkning för. Glöm inte att det var för abbé Bayard, Saint Herem, Montjeu och Plancy skådespelet ägde rum."

Lite senare lät fru de Brissac hela kolikuppvisningen följas af ett smäktande tillstånd af tillfrisknande. Någon tid därefter fände hon ömma lågor hos en munk genom att helt frankt kyssa honom och i samma vefva kysste hon abbé Bayard, hvilken utan

vidare bjöd henne hem till sig. Sedan denna djärfva kokett farit sin väg, intogo andra tokor hennes plats för att roa fru de Sévigné. Bland dessa lyste fru de la Barrois, "som stammade efter ett slaganfall, var klädd i stora later och bar en mössa med dubbla pinglor." Denna dam var förtviflad, när hon någon gång hade tid att sätta sig in i sin belägenhet. Efter tjugotvå års änkestånd hade hon äktat en ung man, som hon skänkt allt hvad hon ägde, rubb och stubb, och som helt enkelt lämnat henne åt sitt öde. Förmodligen kunde inte ens "de dubbla pinglorna" komma henne att förefalla så vidare frestande

Paviljong Sévigné.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	> 3.90	Halft år	> 5.—
Kvartal	> 2.—	Kvartal	> 2.50
Månad	> 0.80	Månad	> 0.90

Idun's byrå och expedition, Stockholm.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 96 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utändaka annonser:	
30 öre efter text.	35 öre i textida.	20% förhöjning för särsk. begärd plats.	25 öre efter text. 40 öre i textida. 20% förh. för särsk. begärd plats.

vid det laget. Ty ung var hon säkerligen icke längre, lika litet som en annan medlem i sällskapet, en fru de Péquigny. Denne senare sökte förgäfvat ett botemedel för sina sjuttiosex år, hvilka besvärade henne på det allra högsta.

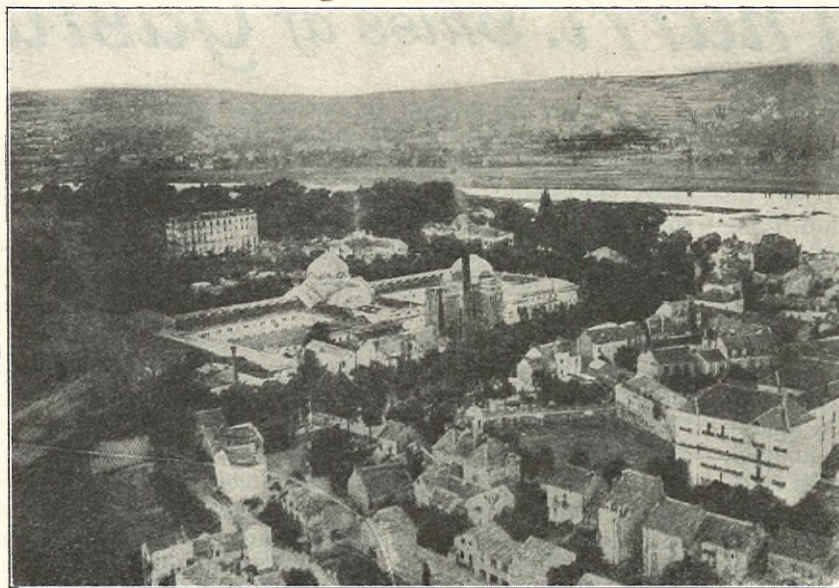
Dessa gamla fjollor, som hon skrattade åt utan att fördöma dem, hindrade icke fru de Sévigné att njuta af landskapets idylliska behag. Hon tänkte sig i Arkadien. För henne blir abbé Bayard en druid, och vid flodens stränder trodde hon sig höra vågorna sorla fram en föråldrad och ljuflig pastoral. "Behaget af dessa lustvandringar", skrifer hon, "öfvergår allt hvad jag kan uttrycka, om jag bara kunde återfå min hälsa." På ängarna

och i fäcka buskundgar tyckte hon sig plötsligt skymta herdar och herdinnor från en svunnen lyckligare tid.

I själfva verket var det utklädda bondpojkar och föser från Auvergne, hvilka dansade sina nationaldanser vid tonerna från flöjter, violiner och tamburiner. "Dessa danser," skrifer markisinnan, "är det mest förvånande i världen. Pojkar och flickor ha ett musiköra, ett anslag, en lätthet, som är märkvärdig, och jag är alldeles betagen i dem." Bland alla dessa ungdomar fanns det en ungersven, som klädt ut sig till flicka och som roade henne särskildt. Hans kjolar svajade alltid i luften och därunder svängde ett par makalöst vackra ben. Somliga turer tycktes icke ha haft mycket med blygsamheten att skaffa, och biskopen lyste folket i bann hvarje gång det förnöjde det höga herrskapet med dylika uppvisningar.

Dessa förströelser till trots, följde fru de Sévigné emellertid brunnskurens föreskrifter med stor noggrannhet. Hon dricker utan att göra sura miner, och hvarje dag undrar hon, om vattnet har all den kraft och verkan det borde ha. Man försäkrar henne att dess verkningar äro underbara och det tror hon också själf. Dock är det icke nog med att fömma ett dussin gläs. Därtill kommer duschen. "Den har jag börjat med i dag," skrifer hon, "och det är en utmärkt inledning till skärselden. Man befinner sig alldeles naken i ett hål under jorden, och där finns det ett röt med varmt vatten, som en kvinna riktar mot ens kropp. Detta tillstånd, då man icke är klädd i så mycket som ett fikonlöf, är ganska förödmjukande. Jag ville ha mina båda kammarjungfrur omkring mig för att se ett bekant ansikte. Bakom förhänget sitter en person, som uppehåller ens mod under en halftimme."

Denna person var markisinnans läkare, som särskildt utmärkte sig för välfalighet och dygd. Medan hon kröker sig under de varma vattenstrålarna, vädjar han till allt hvad hon äger af andlig styrka. Och när hon äntligen ligger på sin säng "med hufvudet och kroppen alldeles ombultade, full af yrsel, i skakning öfverallt och så indränkkt med fuktighet att hon tycks sveffas ut, allt det vatten hon druckit under de femtio år hon varit till" får denne märklige lärde visa hvad han duger till. Ty medan den höga damen lider, läser han högt för henne, talar och hennes åsikter angående Descartes' filosofi. Med ett ord — småningom förbyter

Panorama af Vichy.

Tag vara på våra medicinalväxter!

DET ÄR GAMMALT OCH KANDT, HUR VI svenskar ogärna lifa till våra egna resurser hur vi hellre vända oss till utlandet icke blott i de fall, då vi verkligen behöfva främlingens produkter, utan och då våra egna hjälpkällor flöda af ymniga gåfvor. Af ren likgiltighet gå vi dem förbi, och endast tvingande skäl kunna omvända oss.

Hvad vi här närmast vilja påpeka är insamlandet af medicinalväxter för apotekens läkemedelsbehof. Under krigsåren har det nämligen varit förenat med de allra största svårigheter att få våra mest trängande behof af dessa nödvändighetsvaror fyllda, och i många fall har bristen på desamma varit mycket kännbar. Många läkemedel beredas emellertid af växter, som förekomma vilda eller med lätthet kunna odlas inom landet. På sådana läkemedel borde vi under inga förhållanden behöfva lida brist. Det gäller bara att organisera insamlingen af de vilda växterna samt sätta odlingen af de öfriga i system.

För att i någon mån söka afhjälpa dessa missförhållanden ha ett par af de ledande männen inom Svenska medicinalväxtföreningen, nämligen dess verkställande direktör, apotekaren Nils de Verdier, samt trädgårdsdirektören vid Experimentalfälet Gustaf Lind, under förra sommaren låtit aristerna Thérèse och Sven Ekholm måla 48 af de viktigaste medicinalväxterna. De praktiska erfarenheter, som de bägge herrarna under sitt fleråriga arbete med medicinalväxters insamling och odling vunnit, ha de samtidigt nedskrifvit i en bok, benämnd "Våra medicinalväxter", som utgifvits från Magnus Bergvalls förlag och finnes tillgänglig i hvarje bokhandel.

Efter några inledande ord om den stora insats på medicinalväxtinsamlingens område, som barn och åldringar kunna göra, lämna författarna i detta arbete råd och upplysningar rörande insamling, torkning, förvaring, inpackning, försändning samt försäljning af medicinalväxter. Därefter följa särskilda uppgifter om ortnamn, förekomst, utseende, skörd, insamlings- och torkningsresultat m. m. för hvar och en af de 48 medicinalväxter, som afhandlas i arbetet. Sist följa färglagda affildningar af samtliga beskrifna växter. Planscherna, som äro utförda i trefärgstryck på fint konsttryckpapper, äro särdeles lyckade.

Priset på den vackert utstyrda boken är satt så lågt som 1:50 för häftadt exemplar. Vid partiförsäljning till skolorna m. fl. kan boken lämnas till det billiga priset af 1 kr.

han denna sveffbadstimma i stunder af andlig gymnastik, så fulla af behag att denna vishetens väninna kunde tro sig i paradiset.

Tack vare detta försynta och kloka sällskap, underkastar markisinnan sig duschen med så mycket mod att hon betraktas som ett under i Vichy. Hennes reumatism är bättre utan att vara botad. Hennes dotter, fru de Grignan, kan ännu kalla henne sin "bellissima madre". Och snart kommer den stund, då hon måste lämna "denna ljufva vrå af Frankrike." Lördagen den 13 juni stiger hon upp i sin kaross och den 28:de är hon återigen i Paris. "Nu," skrifer hon till sin dyrkade dotter, "ha brunnsvattnet och duschen tvålats till

mig så bra att jag inte längre har någonting i kroppen. Du kan säga som i komedien: Min mor är ren både ut- och invändigt."

I alla toner sjunger hon Vichys lof, men fri från sin reumatism är hon dock icke. En af hennes läkare råder henne att tillbringa ännu en sommar vid källorna, en annan besvärar henne att låta bli och en tredje bedyrar att hon skulle komma att dö där. Detta med den följden att hon tar det säkra för det osäkra och nöjer sig med att hålla sina värkande händer i en bottensats af vin för att icke utmana ödet.

Mot slutet af sommaren 1677 beslutar hon sig likväl att ännu en gång återse det ställe där hon varit så lycklig. Återigen badar hon "på Senekas vis och sveffas med mycket behag". Som sällskap har hon herr de Grignan, öfver hvilken hon vakar, och "tre liljekonvaljer", de unga ädlingarna Jussac, Termes och Flamarens, som göra allt för att hennes dag måtte förflyta angenämt. I trots därpå stannade hon dock icke länge i den vackra paviljongen, som ännu bär hennes namn. Och sedan skulle hon aldrig återse Vichy eller "den sofkkammare med lufande väggar" som hon kallade sin och som ännu prydes af hennes förtjusande porträtt.

Nu äro dessa väggar för längesedan ut-rätade. I det yttersta af dessa dagar är det gamla herresätet förvandladt till ett ultra modernt hotell för resande, där man åter bättre än på något annat ställe i "drottningen för brunnsorter" — hvilket ej vill säga litet. Om jag gick miste om att få sofva i markisinnans rum, har jag ibland den glädjen att stå vid hennes fönster. Där föreställer jag mig att jag lefver i det nådens år 1676 och ser bandpryddade herdar och herdinnor röra sig vid de grönskande stränderna af floden Allier, som för ett ögonblick kunde flyta fram genom det lyckliga Arkadien.

Sommarteater.

På Djurgårdsteatern skrattas hjärtligt och ihållande nu om aftnarna åt ett franskt stycke, "Jean den tredje" af Sacha Guitry, hvilken tillföre dragit många fulla hus till Intima teatern med den originella komedien "Fästningen faller". Jean den tredje är äkta fars, slufakten veritabelt studentspex, och hufvudrollen spelas med ett friskt farshumor af herr Carlsten, bra sekunderad af herrar Fischer, Bengtsson, Nils Lundberg och Alfthan samt den vackra och väl talande fröken Maja Cassel. En liten fin enaktare, "Bara en komedi", af Einar Fröberg med författaren och herr Westin i de viktigaste rollerna inleder det lyckade programmet.

Ariel.

Pröfva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Praktkatalog gratis
- - och franco. - -

Stockholm och Göteborg.

Lydnad på narri. Skiss af Gustaf Ullman.

FASTFOLKET HADE GÅTT SIN MOR-
gonpromenad utmed stranden. Nu sutto de
i parken och hvilade sig en kvarts timmes
tid före frukost. Det vill säga, han satt på
ena ändan af en bänk, — och hon stod fram-
för honom på sandgången, svängande para-
sollen af och an, då och då lyftande den
liksom en pekpinne i en klassförestånda-
rinnas mästrande hand. —

Docenten Alrik Brock kände sig verkligen
en smula trött denna morgon. På den höga
julihimlen uppgledo stora, mjukformade
molnjättar i ett egendomligt sakta tummel;
deras skuggor ilade öfver rabatter och träd-
grupper, som ännu glittrade efter ett tidigt
regn. Ännu andades naturen idel svalka och
friskhet, men af solskenet stickande kyss
kände man, att en het dag runnit upp. — Do-
centens för honom ganska ovanliga dåsig-
het berodde emellertid på att han sofvit skralt
efter ett gräl med Frida kvällen förut. Han
hade först ordentligt munhuggits med hennes
onkel, f. d. jägmästaren, som otvifvelaktigt
varit en mycket solid förstman, men tyvärr
trodde sig begripa allt annat lika bra eller
bättre. I hvarje fall bättre — än någon an-
nan. — Särskildt måste det ju anses litet
löjligt af gubben att vilja slå Alrik, — fack-
man i nationalekonomi — på fingrarna i
detta hans eget med glans eröfrade område!
— Nå, detta var en sak, som Alrik dock tog
lätt: — dispyter roade honom, meningsbyten
i sak ansåg han aldrig helt meningslösa.
Men — när så ej blott hans blifvande svär-
mor, den rara, men något beskäftiga gum-
man, och än värre, hans egen Frida, oom-
bedda, blandat sig i striden, — ja, då hade
han verkligen tappat koncepten, kanske för-
gått sig, åtminstone drifvits utom ramen för
det strängt sakliga. — — — Gummans god-
modigt vädjande, smått öfverlägsna: — —
"Men käre Alrik, onkel Krister, som varit
med i sextio år, måtte väl ändå ha litet mer
erfarenhet än du. Och erfarenhet bör man
väl ändå böja sig för!" — det kunde man
ju mildt smäleende svälja. Men Fridas vida
hetsigare, ehuru mera lågmäldt utslungade
förebräelse:

— "Du glömmar, hvem du talar med! On-
kel Krister är min mammas köttslige bror!" —
det var en kardborre, som satte sig i halsen.
Öfverhufvud taget fanns det ingenting, — inte
någon studiemöda i
världen, — som
gjorde docenten
Brock så hjälplöst,
vanmäktigt trött,
som — när Frida
grälade. Hon blef
så olik sig då, det
passade henne inte
alls; det var vid
sådana tillfällen,
tyckte han, med
fästmon som med
vissa drömbilder af
mänskor, man kän-
ner och kanske i
verkligheten tycker
mycket bra om: —
en skenbart obetyd-
lig, men kuslig för-
vandling gjorde dem
så främmande, så
spöklikt överkli-
ga! — — —

Och store Gud!
Frida grälade fort-
farande:

— "Du har lärt mycket du, det vet jag visst,
men du har aldrig fått lära dig att taga hän-
syn till andra. Det syns vid ett enda ögon-
kast! Du kommer med uppknäppt väst i fint
sällskap. Du stöder hakan i handen vid mid-
dagsbordet. Du motsäger damer och äldre
folk utan att samtidigt be om ursäkt.
Du" — — —

Docenten satt framhukad, med stråhatten
i hand; det stora, något lurfviga hufvudet
dignade snedt framåt, — liksom slokande.
Han kände sig som i barndomens vår, när
den mycket äldre kusin Friis, som var hans
informator och plågoande, om mornarna
ställde honom framför sig, synade, mönstra-
de honom, ryckte i hans kläder, fingrade på
hans hår och till sist giftigt deltagande
knackade honom med pekfingerknogen i
 pannan och frågade med sin retsamma näs-
ton: —

— "Hur ä' de? Ä' vi mycket tjocka där i
dag?" — Nå, — han visste ju, att någon
tjockskalle var han inte i Fridas ögon, hur
mycket som än för resten tycktes fela och
brista. En sorgslustig idé for genom hans ut-
vakade hjärna. Raskt satte han hatten på
sig, inte på nacken som vanligt, reste sig och
sade: — "Bästa Frida, — du har rätt! Be-
hagar du frukostera —?" —

Och han bjöd henne artigt och allvarligt
armen. Hon stod ett ögonblick ofrivilligt för-
bryllad, anande oråd. Men hans runda, grå
ögon mötte hennes klart, öppet, utan en
glimt af hemligt gyckel. — Så tog hon då
triumferande hans arm och de följdes åt i
sakta mak och med lagom värdighet upp till
restaurantverandan. — — —

— Redan vid middagen samma dag föll
den sällsamma förändringen i Alriks ytre
och hela uppträdande ej blott Frida, utan
hela familjekretsen skarpt i ögonen. — För
det första kom han i mörkgrå jaquettkostym,
styf kullhalt, lackskor, grå handskar. Han
som eljes nästan liknade ett mellanting af
lagerdräng och kuttergast och stoltserade i
jordens mest opressade linne och flanel-
dräkter! — För det andra, han böjde sitt
ylterst välfriserade hufvud till de mest för-
bindliga bugningar vid hvarje hälsning, hvarje
ord, han uttalade eller besvarade. Och han

icke blott lyssnade till allt, allt hvad andra
hade att säga — äfven den värsta strunt,
onkel Krister orkade vråka ur sig — lyssna-
de med till synes rent af tacksam uppmärk-
samhet: — han gaf alla rätt, absolut alla!
Det var storslaget. Ibland visade han en
välartad och läraktig skolgosses hela barns-
liga förljusning öfver någon mer eller mindre
tvärsäker upplysning från sin blifvande svär-
mor eller sin fästmö. Denna förra var ge-
nast med på galoppen: — "Alrik hade ändt-
ligen tillgodogjort sig hennes och onkel
Kristers välmenta tillufsnings!" — Och helt
upprymd af själfbelåtenhet och maktkänsla
lät gumman nu sin nåds sol skina i uppmun-
rande flöden öfver denne syndare, som på
sistone ångrat och bättrat sig.

— "Den här sommarn gör dig godt, kära
Alrik" — förklarade hon: — "du blir mer
och mer fill din fördel. Som man plär säga om
våren, — man kan riktigt se, hur du växer
till dig dag för dag." —

Den blifvande svärsonen log anspråkslöst
och tacksamt på en gång och bugade lätt,
med sänkta ögon, — — men kände genom
ögonlocken Fridas blick, forskande, undran-
de, nästan förfärad. — Hvad skulle detta be-
tyda? Hade han verkligen på allvar beslutat
att bli en annan, eller spelade han endast
på okynne? Hur skulle hon kunna utröna
det? Naturligtvis, på tu man hand! — Men
nej, då var han den ömmaste fästman i ord
och gärning, och det var ej att taga miste
på: — kärleken fanns kvar och den var
äkta! — Var det — var det kanske just af
kärlek han offrade sin personlighet, åtmin-
stone dess timliga gestalt? Det såg nästan
så ut! — En sällsam ånger, en dof oro, en
slags harmsen blyghet å hans vägnar — och
å hennes egna — började plötsligt smyga
sig öfver Frida. Det var med något af gry-
ende fasa hon iakttog fästmannens med
storartad konsekvens fullföljda om-maske-
ring. — En afton, vid kaffet, kom man gunäs
in på nationalekonomien igen. Ja, — det var
inte Alriks fel! Det var onkel Krister, som
i ett nu allt mera svällande öfvermod sökte
sluka honom med fräckt utslungade orimlig-
heter. Frida satt på helspänn. — Och, —
himmel! — docenten gaf den gamle narren
rätt! — Frida blef så verkligt illamående, att
hon måste aflägsna
sig. — — —

Fästfolket hade
en liten skymnings-
stund för sig, nere
i den dunklaste
parkbersån. Frida
satt i Alriks knä
och höll hans tun-
ga hufvud som en
klenod i sina små,
ifriga händer: — —
"Du, du — du får
inte längre vara
någon annan än du
är!" —

Han log: — "Hvad
för slag? Har jag
inte varit lydig?" —

— "Älskling, jo!
Men, — det — får
du inte vara."

En grupp af bärplockerskor i Göteborg. Anna Backlund foto.

Vi reste — vi resa... 1900 — 1917.

Ett sommarkåseri af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

JA, VI RESTE 1900 TILL DET LILLA GRÖNA, vänliga grannlandet Danmark. Birger Jarl, den präktiga Södra-Sverigebåten befordrade oss från Stockholm till Köpenhamn — en härlig resa och i Byen hinsides Sundet logo sommar och glädje emot oss. Någon penningkurs tänkte ingen på och — inga slags restriktioner. Solen hade knappt slutat lysa, förrän miljoner artificiella lampor och lyktor strålade så, att natten blef en ny dag, en saga, ett äfventyr. Vi fortsatte vår färd bekvämt ända uppåt Jylland. Tågen och färjorna gäfvu tillräckligt med hviloplats. Alltsammans var en angenäm och föga ansträngande lustfärd, och när vi ändtligen återvände, hade vi med åtskilliga njutningsmedel till fosterlandet.

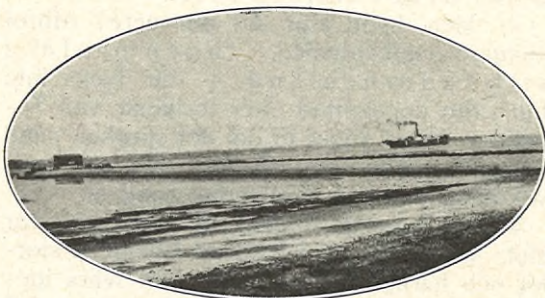
Ja, det var då...

Men i sommar! — Först skaffa prästbevis, innan man kan tänka på öfverresa, sedan begagna en af de få turerna öfver, hvilka taga åtskilligt längre tid än förr, men som i regeln äro en vederkvickelse för både kropp och själ. Nå, så löpa vi in i hamnen och rusa ifrigt in i tullen med gepäcket. Det blir undersökt, förr frågades man alltid, om man hade något tullförbudet och svaret troddes förmodligen på ens hederliga ansikte. När nu tullväktmästaren afgifvit sitt veto, drifs man in till Brödbyrån och får sitt kort, dubbelt så stor ranson som i Sverige, men ändå ett tvång. Slutligen visas attesten. "Værs' go!" I alla lyckligaste fall får man en bil till hotellet, men troligare är, att bagaget får transporteras af stadsbud, alldeles som förr i världen, då sammetsjackornas breda ryggar utgjorde flakvagnar för ganska stora kofertar.

På kvällen går man ut i den gamla, barnaglada staden. Mörker och mörker och mörker — till och med i Tivoli. Vi skola tidigt på morgonen fortsätta färdén inåt Danmark, men för att kunna komma med tåget, måste biljetterna beställas i förväg alldeles som till en bättre teaterföreställning och vill man ha sittplats, är det klokast beträda det heliga stationsområdet minst trekvarts timme före tågets afgang, ty då bildas kön. Den, som sett flodvatten sliga och fylla ut hvarje vrå af en förut öde strand, kan göra sig en föreställning om, hur kupéer och korridorer för hvar sekund bli allt fullare af folkvågor, rullande efter hvarandra under dämpadt sorl. Slutligen är man tvungen att be grannen om lof, ifall man vill lyfta armen. Vi skola öfver Aarhus till en Limfjordsstation. Det går utmärkta ångare på traden Köpenhamn—Aalborg, men fjorton dagar i förväg skall biljett beställas. Och detta hade vi försummat. Alltså var det ingen annan råd än att utvärda i frängseln och med lifsfara storma tåg och färjor. I Fredericia kulminerade det. Vettsskrämda passagerare rusade upp i vagnarna,

klämde hvarandra platta och skreko hvarandra döfva. Man fick det intrycket, att hela Sjöllands befolkning och det mesta af Fyens drog till Jylland för att se, om ej där möjligen vore mindre torka, mindre brist på lifvets nödforrt, mindre tungt att andas och — renare luft.

Och redan i Aarhus ljusnade det vid horisonten — materiellt, eljes var det tvärtom; vi hade inte sett moln på en månad förr än där. Men den i dvala lagda lilla gurmanden inom oss fittade belåten upp vid åsynen af frodiga, gyllene hvetebullar, sådan vi sett för sjutton år sedan. Smör, grädde, socker och kött. Tänk! Det fanns sådant kvar i världen också för andra än krigsskattebe-

Landskap vid Limfjorden.

talande! Man bör var mätt och belåten, när man reser med ett "bummeltåg"; det gjorde vi nämligen dagen därpå till Aalborg. Ett persontåg i Sverige är köttslig kusin till ett bummeltåg i Danmark. Karaktärsdragen äro: säflichkeit, betänksamhet, tröghet och behof af mycken hvila.

Som bekant kommer man dock fram en gång och ler af förfjusning mot den jord man trott sig aldrig mer hinna.

Om Aalborg är intet annat att säga än att liten kanske blir stor, och att liten är prydligt hållen.

Men nu äro vi vid slutklämmen, i alla Idunläsande husmödrar! Det finns i denna dag i gamla kungariket Danmark vid Limfjordens saltfradgande böljor ett pensionat med det uppmuntrande namnet Frydenstrand, hvilket verkligen gör skäl

Punkt.

Poet och frände, kan du sjunga ut ditt allra innersta? finns inom detta ej något, som du icke märkt förut? Och inom detta? Säg, hvar kan du sätta en gräns och säga: "Här är punkt och slut"?

FRIDA LANDSORT.

för epitetet. Efter hänvändningen till husmödrarna skall jag väl först framhålla Frydenstrands materiella goda sidor. Fyra gånger om dagen de läckraste festmåltider. Brödkort en bisak, socker så mycket man önskar, äkta kaffe tre gånger om dagen.

Glädjen och belåtenheten lyser öfver alla pensionärerna; man tror sig förflyttad till "den gamla, goda tiden", då kriget var ett historiens hjärnspeke. Här gå vi efter alla resans tröttande vedermodor och smekas af en vänlig matmors ljusa solskenslöje. Vandrigen utsträcker ofta till en liten by, med en hvit landkyrka, på hvars takkrön en storkfamilj fått sitt rede i ett traditionellt hjul. Fortsätter man förbi byn, kommer man in i skogen, djup och stilla och grön; tankarna bli blida af hopp och tro därinne.

Vi minnas — vi äldre — den gången, då man icke behöfde söka med ljus och lykta efter en sådan oas i öknen som Frydenstrand är nu. Då gladdede man sig åt långa färder, och kunde man ej söka ett aflägsnare fjärran, var "danska kusten", Sundets kust, en lätt tillgänglig fristad. I år finns där icke en vrå, som icke varumarodörer med fickorna stinna af guld, hemsöker. Det går flott till, men sommarglädjens fjärlilar få aldrig vingar.

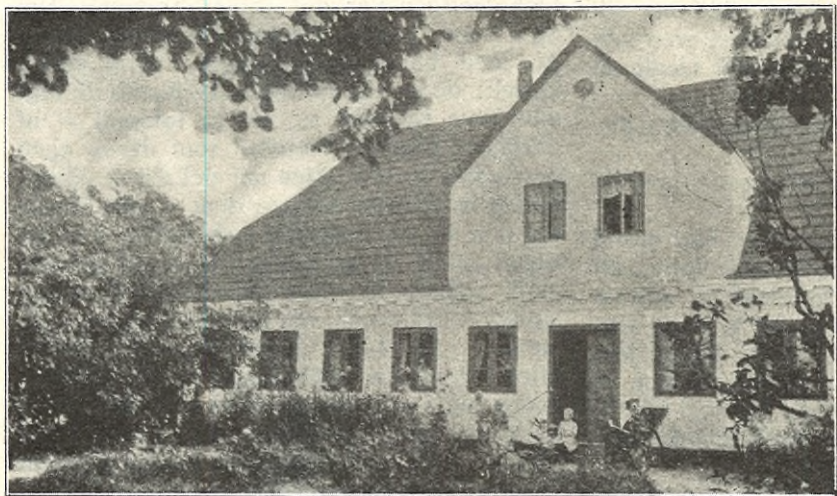
Här ha vi godt om barnaglada fester, och krigsbuller när oss ej. Här dansas och sjunges. Kring vårt blomsterdekorerade middagsbord klingar sången unisont, som det brukas i Danmark. Långa och gamla stämma in i den för tillfället författade visan:

"Da Sommersolen lyste over Wange, vi længtes bort fra Slidets Dage lange" etc.

Här badas och hvilas. Den stora trädgården doftar af rosor och lockar med ljuflig ro. Luften är balsam för sinnet lika mycket som för nerverna, och vi glömma för en stund, att tiden är ond.

Hvita plöja vägarna sig fram öfver gröna slätter. Stålblått glimmar vattnet, där det är så förunderligt få fartyg mot förr, och där man märker på vågornas djupnande färgskiftning, att sommarens saga snart är all.

De många, som med oss drogo ut till en kort frist mellan drabbningarna, skola om några veckor ånyo slåss om plats på tåg och färja, klaga och vändas. I Köpenhamn skola de vid hvar tredje steg mötas af ett melankoliskt: "Det ha' vi icke mere." Och ställes kosan till Sundsbåten stå både vid den danska och svenska hamnen nitiska tullmän, som energiskt gripa den skyldige. Lagens arm är af järn. Ingen kan böja den. Och om igen tänker man vemodigt: "Vi reste — vi resa!"

Frydenstrands badpensionat.

I Frydenstrands trädgård.

Tobias Topelius och hans hustru.

Novell af EINAR MARK.

(Forts. fr. nr 29.)

LJUDANDE MALM, KLINGANDE BJÄLLRA! tänkte Tobias Topelius med en axelryckning, och ordets säd torkade tillspillogifven på hans hälleberg, hvilket ju var af samma materia som hans grafvård, bådadera brottstycken ur granitklippan Storkö, som, stursk och kavat i alla väder, reser sin branta kägla längst ute i hafsbandet.

Ändtligen tystnade prosten, psalmen ljöd igen — akten var slut. Man väntade en stund på att kungen skulle säga något, men väntan sveks, kungen tog helt gemylligt den ställiga borgmästarens arm, och med prostens, landshöfdingen och de båda amiralerna så lätt efter, som de möjligen kunde komma utan att riskera den fruktansvärda malören att trampa Hans Majestät på hasorna, gjorde han en rond öfver stadens nya kyrkogård. Med ett ryck, som liksom tog tag i honom själf och slungade honom framåt, kastade Tobias Topelius hela sin värdighet öfver bord, hänsynslöst armbågande sig fram genom den lysande och representativa frängseln. Uniformer och ordnar blixtrade häpna förbannelser efter honom, och i en hastig dröm såg han aristokratiskt högdragna fysionomier tänjas ut till långdragen förblufelse eller grimaseras ihop till högst borgerlig ilska — Tobias Topelius bara rusade på, och samtidigt med Majestätet var han vid grafvården.

— To-pe-li-us, stafvade kungen, en släkting till skalden kanske? Hvem ligger här? vände han sig till borgmästaren.

— Ingen, började borgmästaren litet generadt, det...

Men längre hann han inte, ty nu var Tobias Topelius' stora ögonblick inne. Han föste undan landshöfdingen, som ställt sig i vägen, helt enkelt föste undan honom och stod bugande, med hatten släpande i marken, framför kungen.

— Jo, Ers Majestät, sade han andfådt, det gör jag!

Kungen betraktade förvånad den lille gubben med det vildt svallande grå håret, som nu stod likt en gloria kring hans af stridens triumf genomlysta ansikte — pincenezen hade åter åkt till väders, men kungen var så lång, att Tobias Topelius för en gång måste titta snedt uppåt i stället för nedåt, och hatten höll han alljämt i handen. Ända kunde ingen missa sig på hans värdsamt förtroliga Vi tv å b l a n d a l l a d e a n d r a! och kungen kände sig intresserad.

— Så, du menar, att du kommer att ligga här? förmodade han leende. Dödsdato fattas dessbättre tills vidare. Och du är alltså Topelius?

— J. E. Tobias Topelius till Eders Majestäts tjänst! Jag är gammal magister emeritus, en enkel före detta folkskollärare, hvilken dock under hela sitt — jag vågar säga det, Ers Majestät — rätt väl utnyttjade lif samt som sitt enda men troget eftersträfvade mål att höja sig öfver sin ställning. Excelsior! står det på min grafvård där under stjärnan — excelsior! har alltid varit mitt valspråk, Ers Majestät!

— Ett vackert namn du har, sade kungen, sedan han nådigt låtit Tobias Topelius tala ut. Är du släkt med Zachris Topelius?

— Andligen, Ers Majestät, andligen är jag nära befryndad med denne älsklige diktare, nu gråhårsman som jag men som jag alljämt med känsla och intellekt oförstördt bergade genom årens härjningar. Och, Ers

Majestät, hans namn har jag städse sökt bära med den äran.

— Tror nog det, sade kungen och log godt. Men låt oss nu se på din grafvård.

Tobias Topelius sprang fram och var hastigt och lustigt magistern, med silfverkrycks-käppen som pekpinne.

— De här citerade bibelspråken, Ers Majestät, lyda, återfunna på respektive ställen, i ordning som följer: Ps. 113, 7—8: Han reser den ringe ur stoffet och sätter honom bland furstar och bland sittfolks furstar. Ordspr. 17, 24: Den kloke fäster blicken på visheten, men dårens ögon fara jorden kring. Job. 8, 22: De som hatat dig, skola iklädas med skam, och det ondas tjäll skall icke vara mer. Luk. 19, 17: Vål, du gode tjänare, efter du har varit trogen i det minsta ting, så skall du få makt öfver tio städer...

— Men hvad står det där nere? afbröt kungen explikationen. Ingen profet i sitt fädernesland — du tycks inte finna dig uppskattad efter förtjänst, vän Topelius? Hvad säger ni om det språket, mina herrar? vände han sig åter mot sin uppvakning, han såg skalkaktigt road ut.

Tobias Topelius förstod, att audiensen var slut. Med rockseglet fylldt af triumfens starka och härliga vind seglade han tvärs igenom alla honoratiorens, de logo alla godt efter det höga föredömet, men de blickade desto ondare: välsignade gamla narr, hvad hade han framme att göra, det var nästan som ett högmålsbrott, och vänta... Men Tobias Topelius märkte ingenting, ty han bar sin pincenez så onaturligt högt, att hans blickar gingo rakt öfver hufvudet på människorna, och hade han märkt något, skulle det bara ha ökat hans triumf, de smås afund är de stores rökelse.

Tobias Topelius hade aldrig haft så brådtom hemåt som i dag, det var knappt han hann med att efter vanligheten pusta ett slag i sin älskade park, men till slut måste han det ändå, så vacker som i dag hade parken säkerligen sällan varit. Det är till min och Kungens ära! tänkte Tobias Topelius, och just i denna ordning. Plötsligt erinrade han sig hustruns försvinnande, som han förut inte ägnat en tanke, och blef en liten smula orolig: han var i prompt behof att få slussa ut sina känslor hos någon. Men när han kom hem, sått hon redan och väntade honom, och så gjorde äfven unga Xerxes, och fru Topelius öppnade ödmjukt de gamla gnisslande slussportarna till sitt tomma hjärta och lät Tobias Topelius' stormflod af Kunglig Nåd, Utomordentlig Hedersbevisning, Sällsynt Utmärkelse, brusa in. Men af den beundrans speglade sjö, som Tobias Topelius' ordström borde bildat där inne, vardt ej mer än en liten bottensats, ty fru Topelius, som måste vara rädd om sitt svaga hjärta, öppnade försiktigtvis en ventil åt andra hållet, och så rann det mesta ut igen.

Unga Xerxes hörde på en stund under gillande förväntan.

— Fick far någon orden, sade han till sluf.

— Ne-nej, Tobias Topelius drog litet grand på svaret, tanken var ny men så naturlig, att han kände sig skamsat förundrad att inte ha kommit på den själf. Ne-nej, det fick jag visserligen ej... denna gång. Men, tillade han förtröstansfullt, ehuru det heter, att man ej skall förlita sig på förstar, är jag fast öfvertygad, att Hans Majestät skall ihågkomma mig, allra minst blir det Literis.

— Lite' ris, åh kyss mej! sade unga Xerxes förtretad, ty han trodde, att hans far skäm-

lade med honom, och det fann han som den upp- och nedvända världen precis, annars var det nämligen han, som brukade driva med Tobias Topelius. Högljudt hvisslande gick unga Xerxes ut.

III.

Fru Topelius låg sjuk, hade förkyllt sig, ingen visste hur, och läkaren konstaterade lunginflammation. Den var inte af det vanliga slaget, denna lunginflammation, af det mera spännande och intressanta, som midt i all oron och sorgen plägar hos de underliga människorna öppna ett litet lönnrum för en viss förstulen njutning: den sjukas häftiga feberkamp, vild af galna yrselfantasier, den ängsliga tystnaden i sjukrummets overkliga halfdager, ifvern att gå tyst och tala i hviskningar, öfverdrifna med en beredvillighet, som smakar af hemligt nöje, redan den, det oafslåliga kämpandet med döden, grandios i sin sega hoppfullhet, nästan löjligt i sin förmätenhet, de ängestfulla väntedagarna och sjunde dagens kris, hvilodagen, den klarnande ron till lif eller död — allt är så skrämmande ovanligt, och med den ljufva skräckrysning, som går genom de små människorna, när det stora obegripliga någon gång snuddar vid dem, finna de också sig själfva ovanliga, obegripliga, större, de känna inte igen sig, och strax tro de, att det är de, som förändrats.

Fru Topelius' sjukdom var hvarken spännande eller intressant, den var lika ohjälpligt alldaglig och ödmjukt tillbakadragen som hon själf, egentligen bestod den bara i ett långsamt och tacksamt aftynande. För första gång så långt hon orkade minnas tillbaka, kände sig fru Topelius lycklig, där hon låg helt ensam och lyssnade till det entoniga klapprandet i humlerankan utanför väggen. Men den kallt sjögröna fliken af hösthimmel genom fönstret störde henne med sin skarpt lysande färg, och hon slöt trött ögonen. En sällsam, susande ro stod omkring henne, den liknade sorlet i en hafsnäcka, det milda bruset ur en tomhet, som sluter sig om sig själf. Det fanns intet rum för längtan eller saknad i denna tonande tomhet. Kanhända, men hon mindes ingenting af det, hade det inte alltid varit så, från början hade hon väl haft några blyga små kraf på lifvet, hon också, kanske rent af en liten bit personlighet. Men Tobias Topelius, som behöfde plats för sin egen skrymmande existens, hade snart vetat att göra rent hus, och hon lät honom hållas, offrade gärna hvad som helst för fridens skull, friden — att få vara i fred — var dock det bästa...

Men från den som intet har, från honom skall ock tagas det han har — fru Topelius fick sällan vara i fred, så som hon önskade det, desto starkare i sin tysta envishet, som det var hennes enda fullt medvetna önskan. Och återigen var det Tobias Topelius. Det gick med Tobias Topelius, som det brukar gå med härsklustna naturer, i krig som i kärlek: de ge sig inte tillfreds, förrän de lagt alla inom räckhåll sig till en fotapall — af görligast likadant mönster som deras egen personliga brodyr. Men när det väl är gjordt, börjar imitationen irritera dem — just därför att den är en imitation och aldrig kan bli något annat, till på köpet kanske en ganska matt sådan: få store män tåla att se sig själfva karrikerade, om än i ödmjukaste välmening. De börja smått tyranniskt längta efter att någon enda gång få se mönstret ändra sig i en plötslig, trotsande snirkel — bara för nöjet att sedan med sträng hand tofa det rätt igen. Men när kopian likafullt är evigt samma fålmodiga enahanda, brister ibland deras eget fålamod till slut, de sätta

fofen hårdt i sin fotapall och försöka att plåna ut mönstret med små välberäknade sparkar, när nu ingenting annat hjälper. Det är ingen direkt elakhet, det är pur leda, men resultatet blir alltid detsamma: att pallen nötes ut samtidigt med — kopian!

Den häpet ogillande blick, hvarmed Tobias Topelius regelbundet klubbade ner hvarje liten blyg oppositionsunge från fru Topelius' sida, dolde för ingen utom för fru Topelius, hur ogement han i själfva verket njöt af exekutionen. Men hennes lika regelbundna, ögonblickliga undfallenhet gaf hans makt-sensation en flyktighet och en billighet, som med tiden framstod för honom som ett slags maskerad förolämpning. Väl kunde han därvid trösta sig med det ordet om pärlorna och svinen, men innerst lurade den förvånade misstanken, att hon vek undan, därför att hon var mindre imponerad än trött... på honom! Då fördubblade Tobias Topelius sina oratoriska ansträngningar, satserna ringlade upp sig i allt sirligare, allt vidlyftigare svängar, men ungefär hvarjtionde ord var en spark, och det blef många sparkar i en ordinär Topeliusmening. Så gick det, som det gick, vid detta laget var fru Topelius så tämligen utsparkad, och alljämt hade hon lika långt kvar till den ideala hustru, som Tobias Topelius för visso hade rätt att fordra, hon som visste att upplaga smulorna från hans visdoms rikt dukade bord och ge honom dem tillbaka i den behagliga omstufning, som är den sanna beundrans hemlighet.

Af allt detta förstod fru Topelius jämnt så mycket, att Tobias Topelius var för obegriplig, som aldrig kunde lämna henne i fred. Men inte heller på det tänkte hon nu, ty hon hade nått en sådan tröthet, att rakt ingenting längre kom henne vid, och det var därför hon låg och var lycklig. Hon kände lugnt och motståndslöst, att hon skulle dö — det stora okända; som väntade, förskräckte henne inte mer än det lif, som hon känt nästan lika litet, det var bara som att glida ur tomhet i tomhet. Hon var så långt borta från allsammans, att när Tobias Topelius kom in i sjukrummet, sprängladdadt mystisk och högtidlig, betraktade hon honom med oförstående förvåning, som måste hon först tänka efter, hvem han var och hans ord gingo någonstans förbi henne som ett innehållslöst buller.

— Ett rö är människan och ett ler till att sönderbryta i krukmakarens hand, sade Tobias Topelius, med framgång bekämpande en ovan lust att för en gång gå rakt på sak. Han, som förmodade oss af leran och blåste sin ande in i den liflösa materian, Han kan ock, när det så synes Honom godt, krama det svaga kärilet sönder och samman, så att anden pressas därur, liksom citronen pressas på sin saft. Med detta vill jag bedja oss, Clothilde, att i ödmjukhet och sansning mottaga det budskap jag har att öfverbringa oss. Hvem vet, om icke lifvet är en dröm

och döden ett uppvaknande? sade redan Sokrates, och visst är, att vårt lif som drömmen far som strömmen, knappt ute på densamma, störfva vi alla i forsen. Väl tror jag, att en man, som kan lifa till sina armars och årors kraft, har både rätt och möjlighet att fördröja den färden, ro upp emot strömfåran och hålla sin farkost flytande vida längre än de otaliga stackars flarn, som endast dansa med. Men löjligt vore i sanning att se det lilla spånet sätta sig till spjörn mot den mäktiga floden, det skulle endast hastigare föra det in i hvirveln, och resan utför skulle helt mista den värdighet, som dock höfves oss alla. Clothilde, Tobias Topelius gjorde ett kort uppehåll, och rösten sviktade som spänd öfver förmågan, Clothilde, läkaren har sagt mig, att vårt fall utesluter hvarje lekamligt hopp.

Fru Topelius låg tyst och hade återigen slutit ögonen. Ljudet af humlerankans smattrande på väggen blandade sig med Tobias Topelius' omedvetet mässande predikoton till ett oredigt, söfvande mummel, som bekom henne godt, hon kände det, som om hon när som helst skulle kunna somna in... för alltid. Men Tobias Topelius glädde sig gillande åt hennes lugn och utnyttjade det genast för egen räkning, det återgaf honom den jämnvikt, som frots allt blifvit en smula rubbad af doktors besked. Och med säkerheten inställde sig utan alla skrupulensiska dröjsmål den njutningsfullt beskäftiga tanken på begrafningen med allt hvad där till hörde. Tobias Topelius hade hittills tagit fru Topelius' sjukdom med den knarriga likgillighet, som en så pass banal och alldaglig sjukdom kunde påräkna, men efter detta var den en händelse också i hans lif, hade sålunda både betydelse och intresse.

— Jag har tänkt mig, att vi skulle svepas i vårt hvita brokadsiden, sade han vänligt, och vidare böra vi därtill ha våra hvita atlasskor. Kistan skall vara i hvitt; hvit aster blir högtidlighetens officiella blomma; såvida det visar sig möjligt att arrangera, skall den med hvitt krusflor klädda vagnen dragas af ett spann mjölkhvita hästar; ja, ända till en sådan, för öfrigt ingalunda oviktig, detalj som begrafningsvinet skall färgvalefs symfoniska enhet sträcka sig, i hvit Sauterne

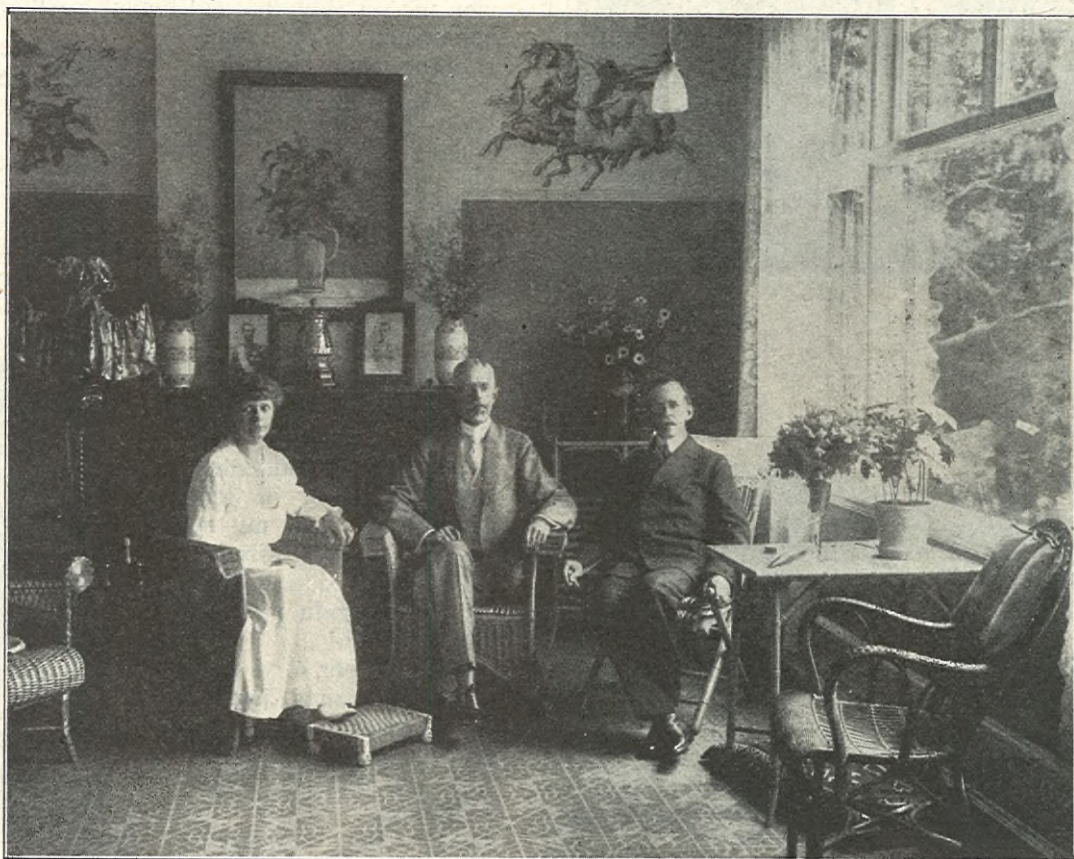
skall vårt minne ägnas dess hedersbetygelse, Clothilde — ty alltså och på detta sätt vill Tobias Topelius inlägga sin protest mot det ovärdiga bruket att medelst en kortsynt sorgs emblem neddraga den glädjens och hoppets fest, som en begrafning, rätt fattad, bör vara: hvad är den väl annat än en skördefest, ett tackoffer för det bergande i rättan tid, som står dem trognom åter efter vedermödan? Intet tal kan nämligen vara mer fåvitskt än detta "mänskligt att döma, alltför tidigt", som de förmäna äflas att sätta öfver så många graf, i hädisk glömska af att Han som sådde ock är Den som skördar, att allt sker i sin tid, och att detta visserligen ingenting är att sörja öfver... snarare borde då äfven vi själfva likt kineser och japaner skruda oss i glada och tacksamma färger, om ej i gult och skarlakansrödt så dock icke i säck och asko, hoc est i svart likbjudardräkt! En annan sak, ehuru hemmahörande i detta sammanhang, är, att, såsom jag framhållit, en stark man med sin enbara livsvilja kan förlänga sin — sit venia verbo — respitid utöfver det vanliga måttet, hvilket jag fattar så, att just denna hans vilja till lif är en borgen för hans förutsättningar att rätt kunna förvalta ett dylikt pund.

Här hvilade sig Tobias Topelius några minuter, likt Zarathustra försjunken i begrundan af sina egna ord, och medan fru Topelius' hvila var ljuf och lätt, ty den uteslöt både ord och tankar, var Tobias Topelius' tung och dräktig af nya glada bekymmer.

— Jag har äfven förberedelsevis hunnit uttänka såväl mitt eget tal som de bibelcitat, hvarmed vår dödsruna i tidningarna skall smyckas, sade Tobias Topelius fill sist. På rak arm vill jag ej här riskera en felplacering af bibelställena — jag kan visserligen glädja mig åt ett för mina år enastående godt minne, men också i det minsta håller jag på den vederhäftighet, som är öfverlägsenhetsens osvikliga prägel. Deras ordalydelse har jag emellertid granneligen klar sålunda: "Trött af vägen satte hon sig vid brunnen" och ur Psaltaren: "Han låter den ofruktsamma sitta i huset såsom en glad moder för barn, halleluja!" Det sista ordet bör vara rik

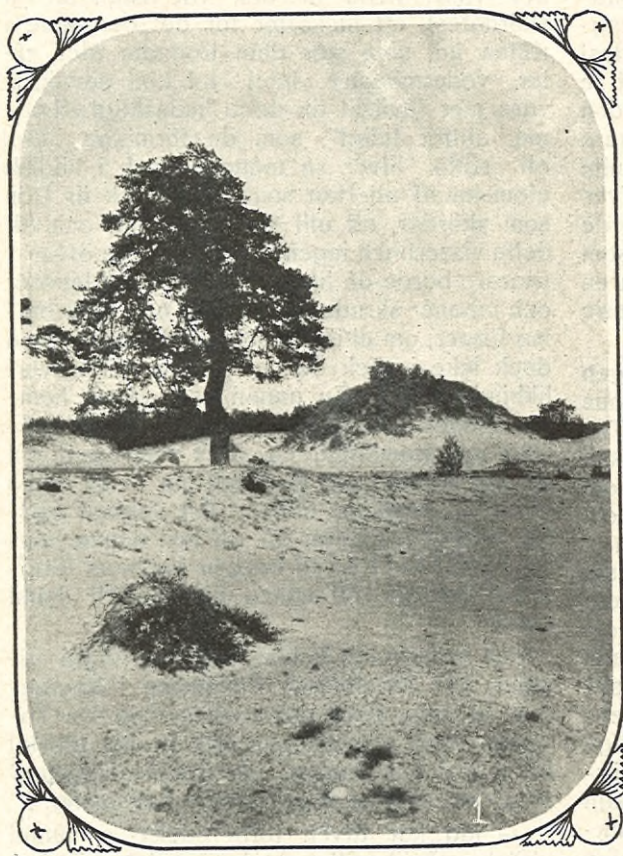
tröst icke blott för oss, Clothilde, utan äfven för mig. Länge gick jag och hoppades, att med vårt äktenskap skulle ske samma under, som det skedde med Zacharias' och Elisabeths, och att min orubbliga Zacharias-tro skulle varda belönad i proportion, när belöningen kom, det sade mig redan min logik. Ty måste icke med åren allmer hoppade erfarenheter sätta frukt i intellekt och känsla, måste icke denna fruktsättning i sin ordning komma det nya skottet på den gamla stammen till godo — äpplet faller dock icke långt från trädet? —

(Forts.)

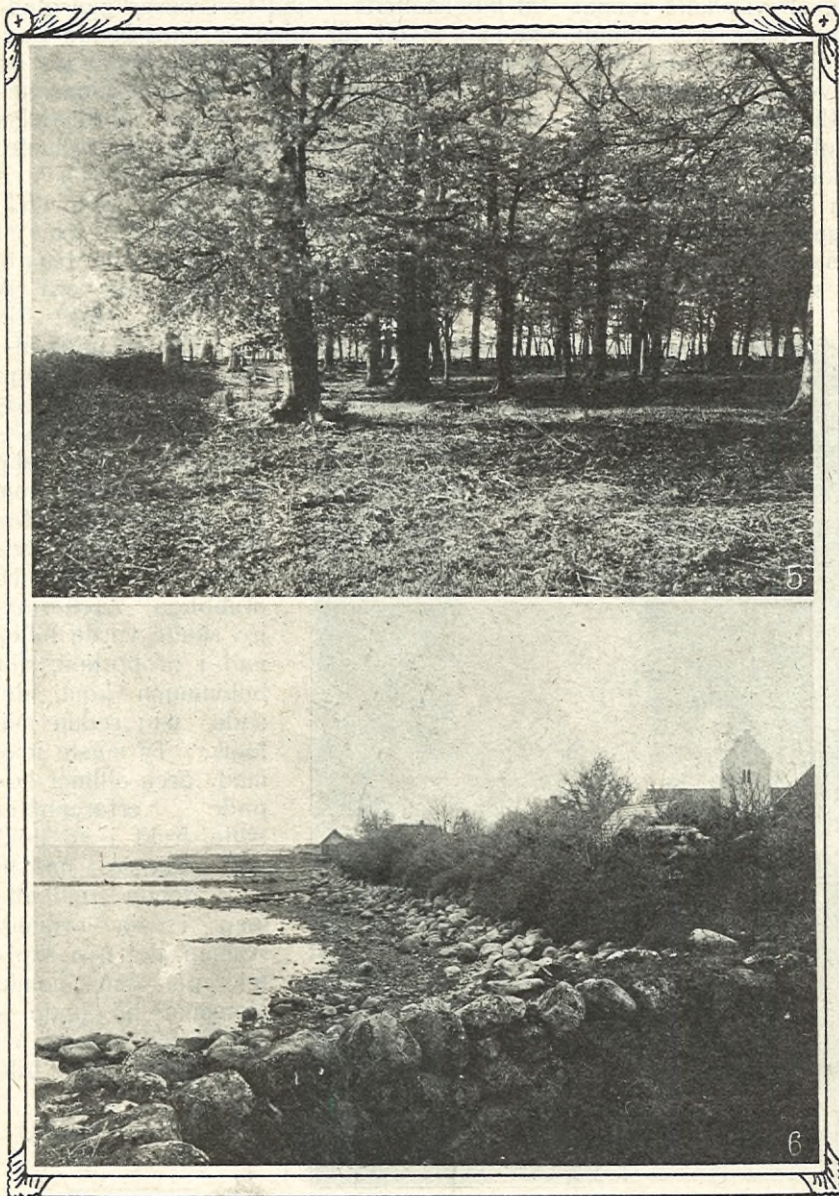
Från konungens Säröbesök: Konung Gustaf samt konsul och konsulinna Keiller i konsulparets villa. Löfgren foto.

Helg vid hafvet.

Flygsandsdyner i tallskogen.

I bokskogen.
Kyrkan och stadsmuren.

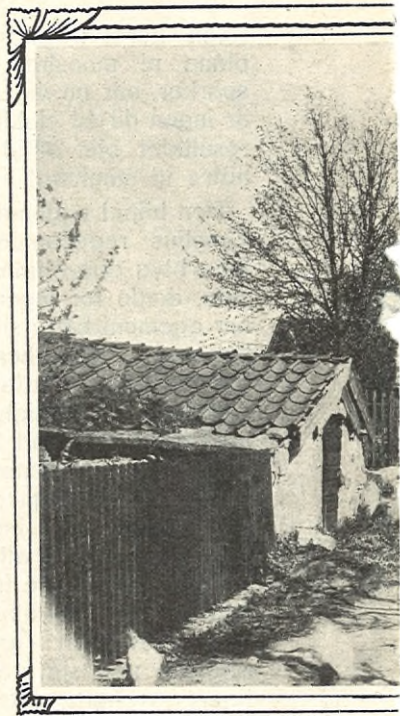
DET VAR VACKRA DAGAR HELA EFTERSOMMAREN ända fylls bladen föllo. I den höga luften stod allt fast och säkert tecknadt mot himlen och stillheten öfver land och haf var icke tryckande och tung, utan frisk, ren och vemodsmättadt sval. September är årets skönaste månad och dess vemod är, som Georg Ameen säger, icke ängsligt utan för med sig något af fransmännens "douces rêveries". Dagarna äro varma utan sommarens glöd och svala utan vårens fukt och efterhöstens kulenhet. På vallarna och de gamla stadsmurarna lyste nyponbuskarnas klarröda frukter och en dämpad bronsfärg låg öfver ekskogarna. Människorna på strandrensan gingo sakta och säfliga till sina sysslor och i tystnaden hörde man långt borta potatisplockarnas rop ute på åkrarna eller sjömannens monotona gnolande på skutorna i hamnen. Östersjön låg fri och oskyddad utan en seglare och vattnet skvalpade sakta och klunkande mot öster, där träden stucko upp på det låga Öland likt otaliga ögrupper.

Så en morgon kom sjöfågelsträcken och med den slapp gäcken lös. Långt bort i nordost öfver Öland såg man det svarta strecket på himlen och vida öfver skären ljödo klagande locktoner. Redan på kvällarna rodde fiskarna ut med sina grunkor, bössorna knallade på mornarna och i två veckor åt jag fågel till middag. Men då var det också slut med höstens härlighet. Nordosten kom och härjade öfver stranden i åtta dagar, under åtta hela dagar låg vinden på och hvisslade om knutarna, lyfte på takpannorna, bräckte kvarnvingar, ruskade äppelträden i täppan, rörde upp hafvet och sände ned massor af väta. Fisket var förbi, allt lif tystnade, det blef helg vid hafvet och det återstod endast att krypa inmhus, sköta brasan och gå i vinteride.

Liksom jag om våren inte vet något härligare än de blekingska strandskogarna med deras skira grönska, har äfven vintern vid hafvet sin säregna ljusning. Att sitta i en ombonad sluga där brasan flammnar, medan ovädret rasar utanför under nätter och dagar, det är något af det bästa en människa kan erfara. Då först födes hemkänslan så som man aldrig erfår den i staden och ute bland främmande. Aldrig har jag förnummit den så som en stormfylld julhelg.

Redan tidigt julaftons morgon började snöstormen. Inne i skogarna föll snön lugnt och jämnt som den brukar på fastlandet, men ute på slätterna mot hafvet hvirflade snömolnen öfver sandreflarna, lade sig i drifvor vid vägkanterna och drog fram öfver skären som vilda jakten. Det var som den öländska "foken". Det skymde hastigt på eftermiddagen och när ljusen tändes i stakarna till middag, var det nedmörkt. Stormen vräker fortfarande på från nordost och midt i samtalet blandar sig ljudet af Östersjöns brusande mot strandkanterna. Hur skön är icke hemkänslan just nu, att i skenet af den värmande brasan sitta bänkad vid julens goda mat och ett godt vin!

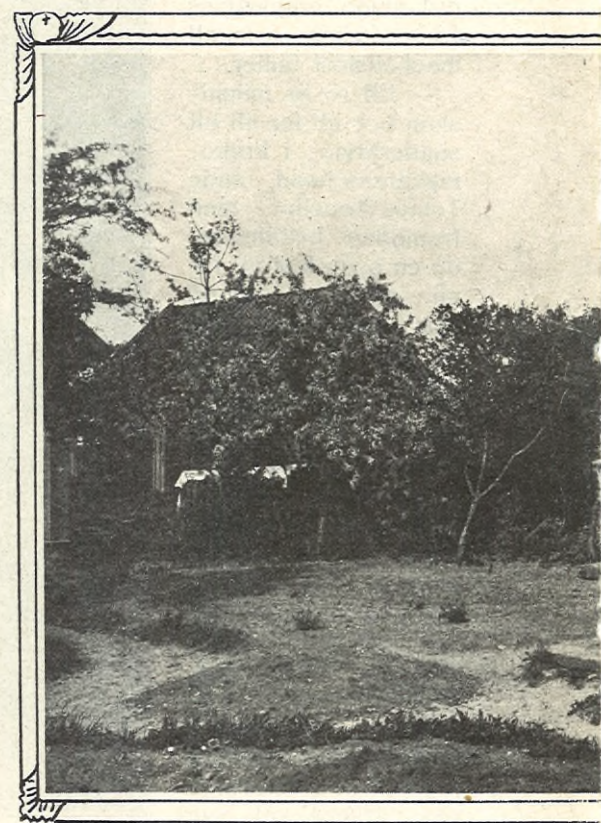
Klockan blir 6, vi dansa rundt granen, jag leker med min flicka och för att lugna henne får hon ett förskott af julklapparna såsom en aning om kommande fröjder. Men hvem kan

Där Östra Stranden

Stora gatan från norr.

Stämningar från det väna Kristianopel af William Anderson.

sitta lugn denna julkväll, när det icke finnes någon ro utanför? Jag stegar ut på den forna stadsgatan, som ligger mörk i stormen. Drifvorna nå redan en karl upp till lifvet. I stugorna sitter man i köket som vanligt. En och annan lampå är visserligen tänd, men ljusstakarna i helgdagsrummen åt gatan skola inte lysa förrän i morgon bittida vid färden till julottan. Genom meterhöga drifvor kommer jag ned till stranden. I snögloppet synes ett svagt och flämtande ljus från en af de tre i hamnen liggande skutorna. Det är en vinddrifven öläanning, som inte kunnat ta sig ut för nordosten. Skepparen och hans pojke få gunga bra därute i natt och passa väl på kaminen för att inte frysa i den trånga kajutan, där intet antyder helg. Den andra skutan är en tysk ålsump. I höstas hörde man sköna och lockande dragspelstoner därifrån och musiken gick vida ut öfver vattnet och köpingen. Så kom en vacker dag ordern om att 17-åringar skulle insfälla sig under fanorna och skepps- pojken måste resa. Nu spelar ingen mera därute om kväl- larna. Hemkommen tände jag granen, julklapparna utdelas och det blir lif och fröjd och trumpettfanfarer. Klockan slår åtta. I detta ögonblick rusa vagnarna i de stora släderna fram till teatern, det elektriska ljuset glänser i gatans asfalt, det är lif och det är fest. Vandringsåren skymta förbi, glömda ansikten, typer. Men här, medan naturmakerna rasa utan- för, synes mig vara den enda, den rätta verkligheten. Så må de andra rå om resten.

Det finnes de som klaga öfver att vår tid är händelse- lös och platt och utan romantik. Och dock, lefva vi i själva verket icke midt i det underbara? De tvänne tyska torped- jagarne som jag i middags såg stampa genom sjöarna, kunna hvilket ögonblick som helst kapa eller torpedera en ångare och genljudet däraf skall inom få timmar framkalla harm eller förljusning på många ställen i världen; spilla mycket bläck och ännu mera trycksvärta. Och denna kväll, då alla de nor- diska urlidsmakternas mystik och skrock är lägradt öfver granskogarna, sitter en halfmil ifrån mig i sin stenstuga i öde- marken en gammal trollkarl, som just nu bereder sig på årgång och som på jul- natten går kring till tre kyrkor och blå- ser genom nyckelhålen för att förnya sitt kontrakt med hin.

Snöyran har upphört. Natten kommer, fyrarna blinka och stjärnorna lindra; en- dast bruset från nordost har samma jäm- na melodi. Judlagen kommer med samma vind. Ljusstakarna och de få julgranarna tändas att lysa de för- bipasserande på ottefär- den. I den gamla stads- kyrkan, där 1600-talet ännu lefver med stark stämning, är det icke många som samlas. Vä- garna äro ofarbara och prästen kan icke komma fram genom drifvorna. Efter lång väntan måste klockaren läsa evangeliet framför altaret och ljusen släckas igen. Ingen hög- mäsja blir det heller den- na juldag. Snöyran har upphört, men vinden vrä- ker på och hafvet brusar långt ute mot iskanterna. Eljes är allt tyst under den blygrå himlen. Stilla och högtidligt glida vi in i vinterns kalla, tysta rike.

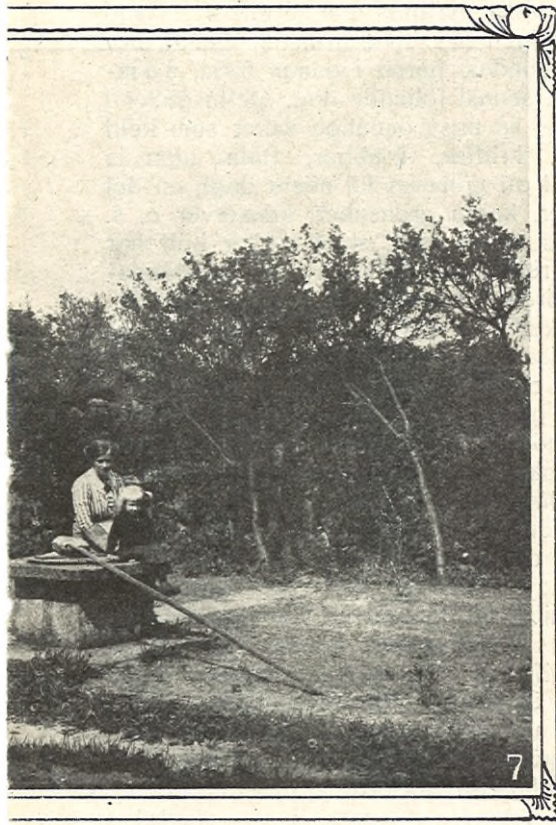
Lång är vintern, knapp på sol och rik på snö. Ofaliga vårbud följas af köld och snöyra. Ändhli- gen börja isarna sprän- gas. Isflak från öster föra med sig ryska mi-

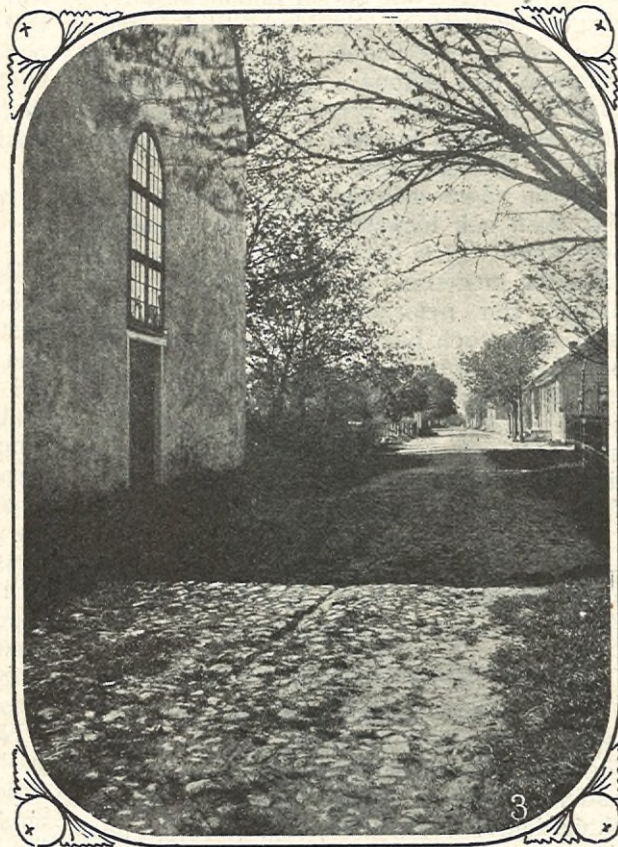
gatan börjar.

På östra bastionen i fruktträdens blomningstid.

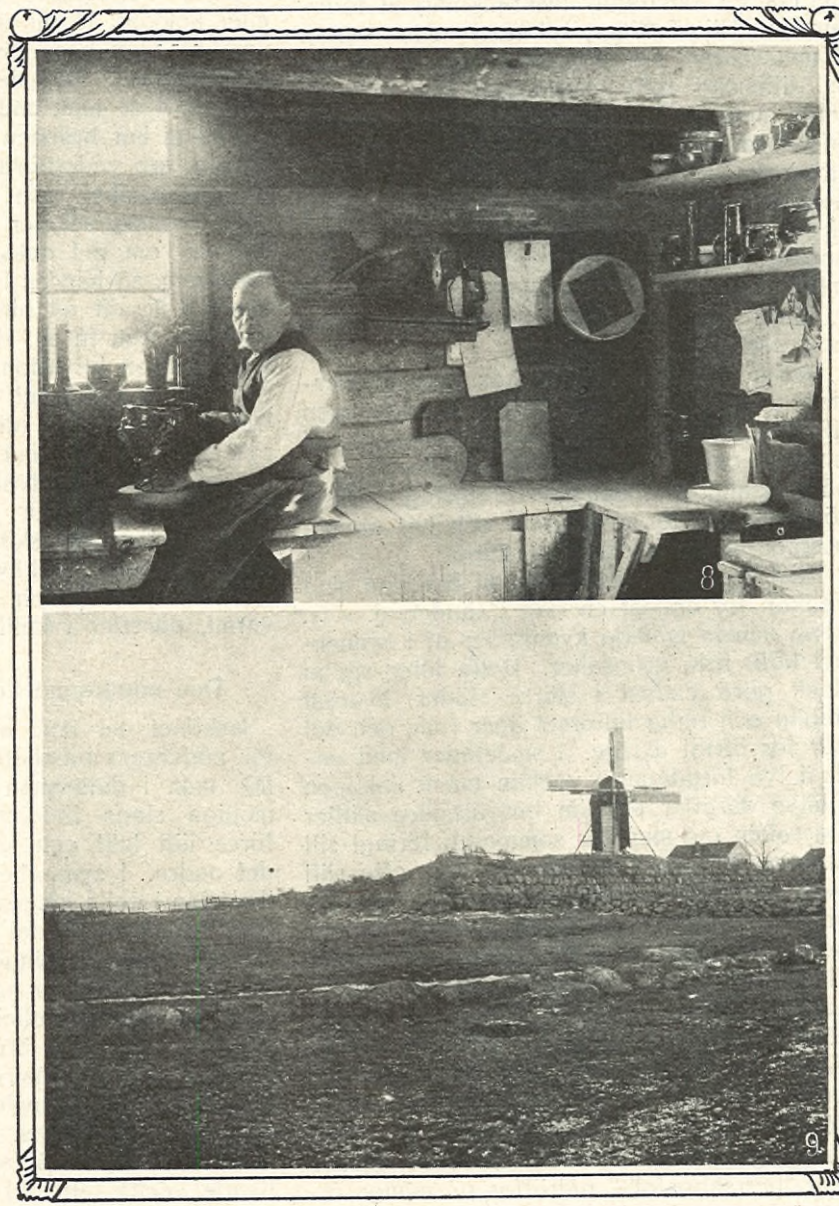

7

Invid kyrkmuren.

I den gamle krukmakarens verkstad. Nordöstra bastionen med den nu rifna väderkvarnen.

9

nor som explodera i hamnen och skaka ned taforna i våra rum. Sjöfågeln komma, vårnatten genljuder af vipans klagande skri, ångarnas lanternor bli talrika och "Länge Jans" blinkande ljus faller ut öfver det vida vattnet. Solen lyser öfver stranden, som snart blir grön, allt får en annan färgton. I de af stadsmuren skyddade trädgårdarna lysa vårens förslingar. Snart bli de små stugorna lika många i grönska inbäddade idyller, fruktträden blomma och försommarens stora helg kommer till den lilla köpingen på strandremsan.

Under några månader skall den så ligga där skön och fädelig för de få badgäster som finna vägen dit med sin söndagssoliga storgata, med sina i grönska inbäddade röda stugor, där pelargonierna lysa i fönstren; med vallar och bastioner samt Kristian IV:s stadskyrka, från hvars torn man ser landet med bokskog och flygsand, det blå Kalmar-sund och hela gattet med tyska jagare, ryska undervattensbåtar, fredliga seglare och jätteslora zeppelinare, som djärft kretsas fram öfver Östersjöns vida vatten.

Ett kapitel för husmödrar.

Af SMÅLANDSFRUN.

Hemmets hälsovårdspolis i rötmånaden.

MEDAN VÅR KROPP UNDER DEN KALLARE årstiden behöfver tillföras värmegifvande födoämnen i större myckenhet, kunna dessa under sommaren lättare undvaras. Människans hudverksamhet är, som vi veta, under denna senare period betydligt lifligare än eljest, medan stoffväxlingens öfriga funktioner tillika med matsmältningsorganen arbeta frögare. Också förefinnes en tydlig benägenhet för en kvantitativ inskränkning af födoämnen. Häraf följer, att man under varma sommardagar bör hufvudsakligast hålla sig till lättsmält föda; kött dieten kan sålunda utan men för det allmänna välbefinnandet afsevärdt inskränkas och ersättas med fisk, grönsaker, bär, frukt o. d. Från de varma sopporna afstår man utan saknad, så länge dessa kunna ersättas af filmjök, kalla frukt-soppor, kallskålar eller helt enkelt bär med mjölk eller grädde, anrättningar, hvilka äro ej blott lättlagade utan äfven hälsosamma och svalkande i värmen.

Under alla förhållanden kan man emellertid knappast undgå att från den ena dagen till den andra nödgas förvara matvaror af ett eller annat slag, hvilket kan vara en nog så vansklilig sak, om man ej förfogar öfver försiktlässiga förvaringsrum, och hur många husmödrar ha sådana att tillgå?

Bäst blir onekligen alltid att beräkna sina uppköp för endast en dag i sänder, d. v. s. köpa minsta möjliga kvantiteter af i synnerhet kött, fisk, grönsaker. Detta låter sig ju dock göra endast i större städer, hvarest daglig och riklig tillförsel äger rum, och det blir för öfrigt dyrare. I småstäder med endast två torgdagar i veckan måste inköpen ställas därefter och än besvärligare ställer sig saken om man för sommaren förlagt sitt hushåll till landet, ty där har man ofta rätt svårt att få köpa annat än den mjölk man för hushållet behöfver, de hvilka ha lifsförnödenheter att afyttra, föra helst dessa till staden, ej sällan af den anledning att de misstro sommargästerna om att ej betala efter stads- eller torgpris och då gå de hållre en rätt så lång väg till närmaste stad, äfven om det skulle visa sig att de där få mindre betalt, då de i regel ha en del ärenden att uträtta samtidigt. Denna bondens inrotade misstro mot "herrskapsfolk" påträffas på många orter i vårt land och däremot finns nog intet

att göra, man får laga sitt parti, hvilket här vill säga att göra sina uppköp för flera dagar i sänder och med största omtanke, använda dem förstänligt och vidfaga åtgärder för deras bevarande i oskadadt skick, ty allra minst under nuvarande förhållanden ha vi råd eller ens rätt att låta något förfaras. Det är både med hänsyn till duglighet och ansvarskänsla, som krafven i dessa dagar ställas högt på oss husmödrar och nog äro de flesta bland oss villiga att göra vårt bästa.

Tillämpning af principen ordning och renlighet.

Under den varma årstiden försämrats och skämmas matvaror otroligt hastigt, och ej ens med hjälp af isskåp kan sådant undvikas, därest ej den mest pedantiska noggrannhet iakttages med hänsyn till ordning och renlighet. Det är alls icke ovanligt att förgifningsfall inträffa, förorsakade genom förtärandet af förskämda födoämnen. Man vet ju att kött, fisk, ost och i synnerhet korf efter en viss tids förlopp undergå en kemisk process, hvarigenom uppkommer ett farligt gift, och det är i de flesta fall värme, som i hög grad befördrar utvecklingen af den oändlighet bakterier, hvilka trifvas så väl i dammsamlingar, köksaffall, orena kökskärl o. s. v., omständigheter hvilka kräfva ständig tillsyn.

Naturligen böra ständigt ordning och properhet råda i kök och förrådsrum, men särskildt under de varma sommarmånaderna måste husmodern hålla strängt och obevekligt därpå och kontrollera att hennes önskingar efterkommas, emedan familjemedlemmarnes hälsa och lif kunna bero på en försummelse härutinnan. Inga i och för matlagning begagnade kärl, vare sig porslin eller kokkärl, få bli stående längre än nödvändigt, utan böra de genast rengöras och undansättas. När det gäller vatten, och i synnerhet då man under sommarvistelsen på landet ej har brunnen eller sjön alldeles in på sig, äro vederbörande i allmänhet lagda för sparsamhet, och det är ofta ohyggligt snåla vattenportioner som bestås vid diskningen; om det också kanske hör till undantagen, så händer likväl att man i ett och annat kök, dit en husmoders vakande öga icke når, kan få se "disken" samlad på hög från morgon till afton och tvärtom, och sedan diskas på ett allt annat än proper sätt. Det är nödvändigt att vaka öfver att både rikligt och varmt vatten användes med en smula Sunlight-tvål (bäst upplöst till såpa) för diskningen och därefter mycket varmt vatten till sköljning, hvarefter porslinet ställs i diskhyllor (fallriksstege) att själftorka. Glas och silfver sköljas först i varmt, därefter i kallt vatten.

Den noggranna värden af isskåpet.

Iskåpet ger icke alltid tillräckligt skydd för matvarors bibehållande i fullgodt skick. Då man i detsamma nödgas förvara alla möjliga slags födoämnen samtidigt, öfverföres lätt lukt och smak från det ena till det andra. I synnerhet äro mjölk och smör ömtåliga i detta afseende. Är isskåpet dessutom gammalt, är det ofta otäit, hvaraf följer att vatten intränger i förvaringsrummet och här, i fukt och mörker, bildas snart en ypperlig härd för allehanda bakterier. Lättast att hålla rena äro otvifvelaktigt de isskåp af nyare konstruktion, i hvilka de af galler bestående hyllorna ersatts med sådana af reffladt glas. Beträffande isskåpets skötsel i öfrigt, må framhållas vikten af att hvarje vecka låta det undergå en grundlig rengöring, tvättning med varm sodalut

och efteråt aftvättning med kallt vatten och noggrann torkning, dörren lämnas sedan öppen för luftning en god stund. Skulle unken eller eljes obehaglig lukt förmärkas, behöfs en eftertvättning med friskt vatten, hvori upplöses några korn öfvermangansyradt kali så att vattnet därpå färgas mörkt rosenrött. Att, om hyllorna utgöras af galler, lägga hvit vaxduk på desamma, underlättar renhållningen. Så snart ny is inlägges, urforkas först skåpet. Isen bör förut vara spolad med rent, kallt vatten, så att ingen orenlighet medföljer. Att salta på densamma är ej tillrådligt, det är nog riktigt att köldgraden därigenom ökas, dock endast kort stund och den smälter forfaret ned, hvartill kommer att zinken frätes sönder.

Vid födoämnenas placering är ock åtskiligt att iakttaga. Så bör t. ex. kött aldrig läggas direkt på isen. De mest ömtåliga, mjölk, grädde, smör, ställas på nedersta hyllan, kött och fisk ofvanför. I motsatt fall kunna de lätt taga smak af de uppåt stigande köttångorna och — för den händelse hyllorna bestå af galler — bör tillses, att rätt kött lägges på ett tillräckligt rymligt fat, så att ej kötsaft droppar ned och skadar andra matvaror.

Försiktighetsmått att intet förfaras.

Äfven där man ej disponerar isskåp, kunna sådana anordningar och försiktighetsmått vidtagas, att intet behöfver förfaras. I skafferi och köllare ersättes de vanliga fönstren med hårdskåp (lufffönster) för att utestänga flugor och andra insekter. Dagligen, sent på aftonen eller tidigt på morgonen, åstadkommes grundlig luftning medelst drag. På golfvet kunna ställas med friskt vatten fyllda stenkrukor, i hvilka sättas stora löfkvislar, hvilket bidrager att hålla luften frisk; vattnet ombytes dagligen, löfvet så snart det begynner vissna. Väggar, golf, hyllor och kärl rengöras ofta. Af största vikt är att inga rester eller matvaror glömmas, ty den minsta smula af kött, fisk, säs eller kräm, som blifvit skämd eller möglig, kan förstöra allt ätbart i dess närhet. Ingenting bör ställas i solen. Äfven bör tillses att skedar och gafflar ej bli stående i maten, då den undanställes. Af de lifsmedel man önskar förvara, böra de mest ömtåliga i första hand anrättas och förtäras. Hvad som möjligen blir öfver från en måltid, bör helst användas, gärna i annan form, samma dag, senast följande dag. Detta gäller i synnerhet så pass ömtåliga saker som kokt hummer, kräftor, krabbor, (tåla utan is knappast att gömmas till nästa dag), en del fisksorter, kokta grönsaker, konserver o. s. v. Hårdt rökad korf, skinka eller kött har genom rökningen fått en viss motståndskraft, däremot uppstår lätt i färsk eller lindrigt rökad korf det s. k. korfgiftet, som är ytterst farligt, hvarför den ej bör förtäras om man ej är viss om att den är frisk. Detsamma gäller om kokta grönsaker, hvilka hunnit mörkna i färgen och erhållit en obehaglig lukt; och med konserver, som flera dagar stått i öppnade burkar, bör man vara ytterst försiktig. Äfven varnas för mycket gammal ost, emedan förtärande därpå kan förorsaka förgifning, mag- och tarmkatarr. Äfven mjölk och grädde bli lätt hälsofarliga; särskildt i vispad grädde uppstår efter någon tid ostgift, ja t. o. m. i vaniljglace, ehuru grädden är kokt — det är ingalunda vaniljens fel, utan den redan vid frysningen förstörda gräddens, om den efter en dag visar sig omöjlig att förtära.

(Forts.)

Spalten om böckerna.

Elden, dikter af Bo Bergman, (Albert Bonniers förlag) tillhör den sälsynta lyrik, om hvilken kan sägas, att vår vitterhet skulle vara stora värden fattigare, därest den ej skrivits. Sällan har en personligare stämma sjungit på svenskt tungomål, sällan har mästareligare vers formats. Redan när Bergman debuterade som skald med diktsamlingen Marionetterna uppenbarade han sig som mogen konstnär. "Vemodsdraget öfver pannan" fanns redan då, likaså brösttonen, som förrådte en människa, hvilken kände djupt och var djupt medveten om det snabbt förgångliga i allt, som jublar, ler och strålar i lifvet.

I och med Elden har han nått det hittills högsta i sin produktion. Känslans och konstnärsskapets allvar förena sig här till en sång, där snart sagdt hvarje rad, hvarje tonfall påtryckts den egna, djupa lifserfarenhetens särmärke. Hur oändligt mycket af dagens braskande eller "stämmningsmättade" lyrik faller icke till grus och aska vid en jämförelse med Bo Bergmans dikter. Den förra är knappst slutläst, förrän den är glömd, de senare gå oss i blodet, vi lefva på dessa strofers sanning och oförstörbara skönhet. Eller kan man förgäta en sådan dikt om en människosjäls svinnande hopp som "Den sista stjärnan!"

Skvarna sakta skjuta
porten för himlens hus.
Blott i en ensam ruta
lyser en stjärnas ljus.

Snart går väl Gud och släcker
också den stjärnans sken.
Mörker min själ betäcker.
Timmen är tung och sen.

Eller den allmänmänskliga tragiken i "Resan":

Jag kom på orätt fäg i världen.
Det är så svårt att hitta rätt.
Nu har jag åkt och åkt, och färden
går bara vidare och det är nätt
och jämnt man får sitt hufvud luta
och ingen har returbiljett.
Det dunkar doft och hvisslor tjuta
i mörkret, där ett iltåg kör.
När skall den långa tunneln sluta?
När är jag framme, konduktör?

Eller den oeffterhärmliga blandningen af idyll och ironi i dikten "Stockholmsvär", där versen är skir och lätt som en majsju.

En af Bo Bergmans förtjänster som poet är hans hängifvenhet inför diktarkallets kraf, en hängifvenhet, som skänker åt hans dikt såväl känslans absoluta äktheit som tankens klarhet. Något metafysiskt töcken existerar ej i hans med öfverlägsen teknik utmejslade vers. Man kan se ned i hans poem som till bottnen af en kristallklar källa. Han vet af ingen förställning, ingen skrufvad djupsinnighet. Och därför måste vi hålla af honom både som geni och människa.

*

Det ropas efter nytt vin på diktens gamla läglar, men den drufva, som skall ge det nya vinet, kanske ännu ligger och gror i jorden. Veta människorna för öfrigt i detta nu hvad de begära af diktkonsten och ha de tillgodogjort sig hvad som redan finnes? Och omvänt: ha de unga författarna en hållpunkt från hvilken de kunna taga språnget mot det mål, som de tro sig ha ställt högre än hvad deras föregångare gjort?

Det ligger sedan några veckor tillbaka en volym på bokhandelsdiskarne, hvars titel är Georg Vrede. Historien om en odåga af Carl-August Bolander (Albert Bonniers förlag). Ur den talar en röst, som förkunnar eller rättare vill förkunna om en ny himmel och en ny jord för allt folket. Författaren har tidigare gjort sig känd som kritiker och som sådan gått ganska hårdhänt tillrätta med våra diktande koryfeer. Georg Vrede är en ny form för denna hans kritiska konst, men här angriper han hela kulturen — konst, vetenskap, politik, samhällsorganisation — fastslående dess flacka syftning, gående på ackord och ihålighet. Man kan icke

misslaga sig på att det är en af sin brännande idealitet marterad ande, som talar ur boken, en af dessa som brottas med Gud för att frälsa sin själ. Men samtidigt smyger sig en art mistro in hos läsaren, emedan negativiteten i Georg Vredes åskådning är så kväfvande tung, hans kritik så utan nyanser, så helt förkastande allt hvad människan i allmänhet lärt känna som värden, att det förefaller ogörligt att denne opponent utan resonans för lifvet sådant det är skulle kunna ta sig själf på orden, hvilka ha följande stolta klang: "Blif inte lek, min dikt, blif lif, kött af mitt kött och blod utaf mitt hjärta. Blif icke lek, mitt lif, blif dikt, eld af dess eld, allvar af dess allvar."

I hvarje fall tillhör Georg Vrede de få böcker, som äro artskilda från dagslitteraturen. Den är rik på allvarliga och revolutionära tankar, förråder stundom i sin jaktande och feberheta rörelse pulsslagen från nya blodets källor samt har här och hvar en voltaireiansk skärpa, hvadan det icke är uteslutet att den kan vara förebudet till en ny diktens epok.

Hugo Oberg's numera stadgade författarnamn återfinnes på två böcker i vårens och försommarens ganska ymniga bokflod: novellsamlingen Den hvita kaktusen (Åhlén & Åkerlunds förlags A.-B.) och Svindeln, en roman från den nyaste barbariden (A.-B. Dahlberg & C:os förlag). Båda utgöra särdeles typiska prof på sin upphofsmans temperamentsfulla sätt att skildra lifvet och människorna. Hugo Oberg räknar intim släktskap med 80-talisterna, dessa duktiga och af en senare tid förkättrade karlar, som visserligen omfattade en pessimistisk samhällsåskådning, men i hvilkas sotritningar man anade en härlig morgonrodnad. I hvad mån de fingo rätt och orätt vet enhvar, som följt med de senare årtiondenas utveckling i vår diktkomst, vet också att det lifsdugliga i deras program fortfarande öfvar inflytande på våra litterära strömmingar.

I likhet med 80-talisterna går Hugo Oberg mycket aggressivt tillväga, men bakom hans bitterhet ligger också städse en fond af kärlek till detta samma lif, som han ser i så mörka färger. Trots allt tror han på en förnyelse, ett bättre nästa gäng. Hans naturtillbedjan gör honom till lifsbejakare. Hvad människorna bedraga honom på finner han ersättning för i åskådandet af växternas och insekternas lif, för hvilket han förenar botanistens och entomologens fint analyserande öga med lyrikerns känsla.

Den hvita kaktusen inledes med en novell af samma namn, en med öm och lätt hand gjord historia om den fattige tjänstemannen, som arbetar lifvet ur sig för sig och sin familj och hvars håg ligger åt helt annat håll än att vara en kugge i det tungt svängande hjulet i statens stora frampkvarn. Motivet varierar för öfrigt i flera af författarens böcker, men synes mig här mera fördjudadt och besjäladt. Högst i samlingen står novellen Rofstekeln, måhända det allra yppersta Hugo Oberg någonsin skrivit. En bitter humor och ett skälfvande patos inför lifvets intighet ha här funnit en konstnärlig uttrycksform, som man ganska sällan möter i svensk novellistik. Samlingens längsta historia, novellen Fenixberg — ett äktenskapsmotiv med brutala erotiska inslag — har sin hufvudsakliga betydelse i de med schwung gjorda etsningarne ur det stockholmska kafélifvet. Några historietter, mera hastigt nedkastade, utfylla boken och göra intet ondt, där de stå, men blekna nog åtskilligt i jämförelse med de andra skildringarna.

I Romanen Svindeln införes läsaren i jobbar-tidens inferno. Det är ett ganska ruggigt sällskap i fina kläder, skarpt uppfattadt och hänsynslöst återgifvet, som hvirflar genom bokens kapitel. Lifshunger och lifsleda, viljestyrka och

viljeindolens, last- och dygdeimpulser behärska dessa människor, förvandla dem till en hjärntom, själfvisk och genom sina galna utsväfningar provocerande öfverklass, en af de fulaste fläckarna på dagens samhälle. Boken åtnjuter dock förmånen af två hyggliga människor, en artist och en författare, hvilkas fäder utan tvifvel sutto med i Röda rummets klassiska krets. Tack vare dem vinner skildringen några välgörande intervaller af blidhet och ro midt i den brutala häxdansen.

Beträffande romanens komposition kan man resa den anmärkningen, att händelsekedjan är så godt som uteslutande dragen genom kaféer och restauranger och att det blir väl enformigt med detta ständiga svirande i tempo furioso. Champagne, älskarinnor och lyxbiler är visserligen gulaschlifvets ena sida; men den andra, börsfebern, de hemliga affärens, de hänsynslösa jobberiernas dunkla värld med smussel och skurk-streck — den väntar ännu på sin diktare i vårt land.

Emellertid är Svindeln en bok för dagen, skrifven med flammande harm och obestridlig talang, och den har något att säga, som förtjänar att beaktas.

Nu i blommande och solförgylld högsommar kan det vara lämpligt att påpeka en bok, som behandlar en af Sveriges allra naturskönaste och i historiskt hänseende intressanta trakter, nämligen Ed i Dalsland. Författaren är jägmästaren Esaias Sahlberg, själf en son af det minnesrika Dal, och arbetet heter Från en gränsbygd. Strödda skildringar från trakten kring Ed.

Det är förklarligt att en hembygds-skildrare blir varm af sitt ämne och berättar i hänförda ordalag om sin ords natur och folk. Men författaren om boken till Ed rycker också läsaren med sig, och det brukar icke alltid vara fallet. Han rör sig helt på sidan om den vanliga turistbeskrifningen, tack vare sin personliga känsla, sin djupgående kunskap om det härliga landskapets geologiska och historiska aflagringar och sin förtrogenhet med det folk, som bygger och bor utefter Stora och Lilla Lees vattenspeglar. Hans bygdepatriotism tar sig på hvarje sida de vackraste uttryck dels i friskt gjorda naturskildringar, dels i de inflätade folksägnerna och dels slutligen i teckningen af folklynet och i betonet af de kulturella och kommersiella utvecklingsmöjligheter, som landskapet förfogar öfver. Bokens motiv är: Känn ditt land! och för enhvar läsare, som slifvat bekantskap med Från en gränsbygd och sett de i texten inströdda vackra vyerna, blir det tvifvelsutan en oemotståndlig lockelse att först och främst besöka Ed och hvarför inte också författaren för att tacka honom för hans af så mycken sann fosterlandskärlek och naturglädje genomandade bok. E. H—n.

Nyttiga hjälpredor för husmödrarna äro ett par från Albert Bonniers förlag nyligen utkomna små handböcker, hvilka vi härmed anbefalla. Den ena heter: 79 sätt att sylta utan socker. Några råd vid frukt- och bärkonserveringen af Hanna Knudsen. Efter danskan och delvis omarbetad af Elise Adelsköld. Den andra har till författarinna Elise Adelsköld och heter: 194 sätt att konservera, insalta och röka kött enligt gamla och nya metoder. De små häffena innehålla talrika praktiska råd och anvisningar och böra därför ej saknas i husmoderns bibliotek.

Från Svenska Andelsförlaget har utkommit Konservering utan socker jämte förslag till syltsockrets användning af Thora Holm och Märtha Hamilton. Det lilla häftet bjuder på åtskilligt af intresse på konserveringsområdet. Sålunda får man lära att många saker, däribland spritarter och svarta vinbär, kunna förvaras färska som de äro på ett mycket enkelt sätt.

Det är både gamla och nya rön som komma fram i det lilla prydliga häftet. Uppställningen är redig och de korta råden synnerligen instruktiva. En värmetabell för forkning höjer skriftens värde.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

N:r 242. Fru skönhetsdoktor! Skulle ni vilja säga mig hur jag skall bli brun? När jag ligger i solen blir jag bara fräknig. Jag tänkte att om jag blir brun skulle inte fräknarna synas så mycket. Ingrid.

Som ni troligen är blond, kan ni ej undvika fräknar om ni ligger rakt i solen. Utsätt er inte för mycket för solen, hvilket kan skada er hy, ty har ni anlag för fräknar, blir ni aldrig jämt brun. För att fräknar icke skola bli alltför framträdande kan ni beakta svaret på frågan 215 i n:r 24 eller använda följande recept: Mjölksyra 100 gr. Glycerin 50 gr. Rosenvatten 25 gr, hvaraf tagas ungefär en matsked i tvättvattnet.

N:r 243. Ber härmed fru Skönhetsdoktor vara så älskvärd gifva mig recept till medel att befördra ögonfransarnas växt, som stått förut men som jag inte kan få tag i. Elsa.

Rec. Lavendelättika 75 gr. Glycerin 37 gr. Extrakt på jaborandiblad 7 gr. — Ingredienserna skakas samman tills de äro blandade. Anbringas på ögonbrynen med en liten borste och på ögonhåren försiktigt med en pensel så att intet af vätskan kommer in i ögat.

N:r 244. Efter att ha försökt en hel del olika i handeln förekommande medel utan något som helst resultat, vänder jag mig till Iduns Skönhetsdoktor med en bön om ett tillförlitligt medel mot röda händer. W. N.

Gnid alltid in händerna efter tvättning med en blandning af lika delar eau de cologne och citronsaft, och för att få dem riktigt torra kan ni sedan gnida dem med litet mandelkli eller talkpulver. Här en Salva för röda händer: 3 à 4 äggulor vägas och röras omsorgsfullt med glycerin, hvaraf tagas 5 delar mot 4 delar äggula. Ingnides i händerna på aftonen efter tvättningen.

N:r 245. 1) Huru förhindra att skinet kring nage[r]ötterna går sönder?

Kan jag själf manicurera mina naglar? 2) Har torr hud utom näsan, som dessutom gärna rodnar. Hvad göra? Själfcritiker.

Ni kan själf manicurera era naglar och bör göra det en gång i veckan. Se fullständig beskrifning på manucure i svaret på 170 2) i n:r 15. Skulle hudveckat kring naglarna det oaktadt ändå brista, bör ni hvarje afton smörja kring nageln med vaselin. Därtill bör ni hvarje dag lossa och nedskjuta hudveckat med en därtill afsedd pinne. — 2) Om aftonen efter tvättningen bör ni massera ansiktet med någon fin hudcreme. Pudra det på morgonen med rispulver och torka af det med sämskskinn. För att slippa rodnaden på näsan bör ni undvika för hårdt åtsittande kläder samt alltför stark diet och sötsaker. Håll magen i stånd och tag daglig motion.

N:r 246. Huru få bort s. k. »gås-hud» på armar och ben? Ar det bra att riva med pimpsten och sedan smörja in något fett? Tror Skönhetsdoktor att det finns verklig bot för denna åkomma? »Utländska».

Att riva med pimpsten är ett alltför våldsamt medel och kan skada huden. Tvätta ofta med ljumt vatten och grönsåpa och gnid därefter in huden med en blandning af lika delar glycerin, rosenvatten och sprit. Det gör huden jämn och mjuk. Då ni behöfver uppträda bararnad kan ni pudra lätt efter behandlingen.

N:r 247. Vore tacksam erhålla ett råd angående små misspyrdande vårtor, som betäcka den högra handen. Huru få bort dem? Har haft dem ett par år. Prenumerant.

Låt strimlor af friska citronskal ligga och draga några dagar i hvit vinättika; lägg skalen sedan öfver vårtorna och täck dem med ett förband. Snart vissna vårtorna bort.

N:r 248. Huru skall man kunna få bort stora höfter? Allt hvad jag åter tycks lägga sig på dem. Förtviflad 29 åring.

Rör er mycket ute i friska luften, bada, gymnastisera kväll och morgon och framför allt: för en förständig diet och ät ej sötsaker och alltför fettbildande födoämnen, så ut-

jämnar sig nog den öfverflödiga fetman.

N:r 249. 1) Hvad bör man göra för stora porer i ansiktet och fettglänsande hy? 2) Om man skall massera sitt ansikte, hur länge bör man hålla på hvarje gång? Skall man gnida så hårdt och så länge tills ansiktet blir rött?

1) För utvidgade porer är intet bättre än Gurkmjöl, till hvilken recept ges i n:r 28, frågan 231. När huden glänser kan ni använda litet puder, som dock torkas af det mesta med sämskskinn. 2) Massagen i ansiktet bör ske med försiktighet med strykningar uppåt och utåt i 10 minuter efter tvättningen på aftonen, och något litet hudcreme bör samtidigt ingnidas.

N:r 250. Vore tacksam för ett tillförlitligt medel mot skrynklor i pannan. B. C.

Försök följande Medel mot skrynklor: Alun 3 1/2 gr. Mandelmjöl (tjock) 42 gr. Rosenvatten 168 gr. Alunen upplöses i rosenvattnet, detta hålles sakta i mandelmjölken under ständig omskakning. Anbringas på aftonen efter tvättningen.

N:r 251. Min panna blir så lätt fettglänsande ehuru jag dagligen gnider den med eau de cologne, samt äfven (ej dagligen) pudrar mig. Huden är slapp med stora porer, särskildt öfver ögonbrynen. Eljest har jag ej dålig hy. Hvad skall jag göra? Ar nu 38 år, ser ej gammal ut. Frida.

Mot slapphet i huden och utvidgade porer rekommenderas Gurkmjöl — se receptet i n:r 28, frågan 231 —. Och när pannan blir fettglänsande bör ni pudra densamma, men torka den sedan lätt med sämskskinn att den ej ser mjölig ut.

N:r 252. Ny prenumerant och X fråga hvar svafvelbarium köpes. Svafvelbarium brukar finnas på apotek.

N:r 253. Undertecknad, som fallit offer för frestelsen att färga håret, beder härmed Fru Skönhetsdoktor om anvisning på ett medel, som på ett effektivt sätt återställa håret i dess ursprungliga färg. Anna-Lisa.

Tyvär är det sällsynt att håret kan återfå sin ursprungliga färg, sedan det en längre tid varit utsatt för färgmedel. Ni kan ju försöka medlev med grönt té (om det nu kan anskaffas) och salvia, som i vissa fall återställer förlorad hårfärg. Se svaret på frågan 206 i n:r 24, äfven 223 i n:r 28 om den ursprungliga färgen varit mörk.

N:r 254. 1) Hvar kan man få köpa hennapulver? 2) Mitt hår är vackert ljusbrunt men vid hårbotten och litet utåt börjar det bli alldeles mörkt. Beder vänligen om råd. Anna-Lisa.

Om ni ej kan få pulveriserad henna på apotek, så försök med valnötsskokt. Se svaret på frågan 223 i n:r 28. Jag skulle dock vilja råda er att lägga upp ert hår så att ytterändarna ej synas. Så småningom blir hårets färg utjämnad, såvida ni eljest sköter håret väl.

N:r 255. Hvilket medel (ofarligt) skall man använda för att få cendréfärgadt hår rödaktigt?

Följande färgmedel gör håret rödt eller rödgult allt efter styrkan af satsen. En stark lösning af saffran blandas med en svag sodalösning. Detta ingnides i hela håret, och då det blifvit torrt, användes en blandning af lika delar citronsaft och vatten som bindmedel för färgen. Alltid innan man använder ett färgmedel bör man först pröva färgen på afkammat hår, och alltid skall det egna håret först vara väl rengjort och torkadt. När hela behandlingen är gjord, tar man något litet pomada på fingertopparna och ingnider i hårbotten, så att håret ej efteråt blir för torrt.

N:r 256. 1) Kan man befara någon infektion, efter parafininsprutning på ett mindre parti af ansiktet där det uppstått ett djupt veck och en fördjupning, och lider dragens rörlighet därpå? Blir effekten stabil, eller måste injektionerna allt som oftast upprepas? 2) Samtidigt ber jag få fråga Eder, om det existerar något absolut ofarligt, men garanteradt effektivt hudfjällningsmedel, som verkar på äfven den mest genstörtiga hy? Ar konstlad hudfjällning tillräddig för personer med stora, öppna porer — kanske bli de än större därpå? Honni soit — — —

1) Kan fortfarande ej tillråda injektioner med parafin i ansiktet, emedan jag vet att högst obehagliga följder därpå kunna uppstå. Men vänd er till en hudläkare i ert speciella fall. Kunde ni ej försöka med trägen massage och se om det ej hjälper i längden? — 2) Något konstladt hudfjällningsmedel vill jag ej heller tillråda. Försök i stället med Gurkmjöl, som sammandrager utvidgade porer och gör huden hvit. Se svaret på frågan 231 i n:r 28. Fru Skönhetsdoktor.

SMÅTTINGARNA

låta gärna borsta sina tänder med

STOMATOL TAND-CRÈME

på grund af den härliga, uppfriskande smaken.

Enligt läkares och tandläkares samstämmiga uttalanden förhindrar STOMATOL TAND-CRÈME tandröta och är

ABSOLUT OSKADLIGT

för barnens tänder och slemhinnor.

55 Kungsgatan **Almedahls Försäljnings-Magasin,** **55 Kungsgatan**

Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af **Linne-** och **Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrsalar.

Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och nattskjorter, hvita o. kulörta skjorter. m. m.

Damast- och Drädduktyger. Lakanslärft. Percaler. Beistervar. Handdukar. Mattgångar. Mangolduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstyger m. m.

SVALÖFS

LÖSA KORNFLINGOR

koka på 15-20 minuter, försäljas blott i lös vikt.

NYA **WERMLANDS-TIDNINGEN** Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850 Rikstelefon namnanrop Länstidningen Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS ÄKTA ASEPTINTVÅL OCH BORLANOLINTVÅL cocosoljetvål i stänger, tillverkas fortfarande och äro af god kvalitet.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND** Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FOR VECKAN 5-11 AUGUSTI 1917.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med stekta ägg; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Juliennesoppa med klimp; ungstekt lax med Colbertsås och färsk potatis; gräddkaka.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling; fisksalad (rester från söndag); kaffe eller te. Middag: Grilljerad buljongskött med stufvade sockerärter; blåbärskräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; gröt af kornflingor med mjölk; pytt i panna med rödbetor; kaffe eller te. Middag: Blomkålspuré (efterbuljong från söndag) med stekt bröd; stekt hvitling med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; fisk med ägg och ris (rester från tisdag); kaffe eller te. Middag: Bräckt rökstidfläsk med stufvade spritärter; mannagrönsopudning med sylt.

TORSdag. Frukost: Smörgåsbord; stekt kornflingsgröt (rester från tisdag) ägg med anjovissfiléer à la Kristian; kaffe eller te. Middag: Oxrullader med potatis och färsk gurka; krusbärskompott eller hallon med grädd.

FREDag. Frukost: Smörgåsbord; filbunke; plättar; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Grönsakskroketter med kaprissås och färsk potatis; rabarberkräm med mjölk och Bergöbakelser.

LORDag. Frukost: Smörgåsbord; stångryttare med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gratinerad sill med potatismos; surmjölk med stött spisbröd.

RECEPT:

Colbertsås (f. 6 pers.) Måttre d'hôtelsmör: 1 liten knippa persilja — 2 msk. finhackad persilja, 120 gr. fint smör, 2 gr. bordsalt, 1 tsk. citronsaft, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/2 tsk. finhackade dragonblad, 1/2 dcl. ljus köttsky.

Beredning: Till maitre d'hôtelsmöret sköljes persiljan, inklappas i en duk, rensas, hackas fint och vrides hårdt i en duk. Smörret röres tills det är hvitt och sigigt då persiljan, saltet, citronsaften och pepparn tillsätts och smörret omröres väl. — I maitre d'hôtelsmör

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

ee vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. ee

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Hörföretag: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Ny sång till piano:
Moderlängtan af N. O. Sjödin
Pris 60 öre + porto.
Sändes mot postförskott från Sjödins Musikförlag, Fagerviksverken.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15 STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

göra husmodersyslan
-- lätt och angenäm --

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
ULVSUNDA PR STOCKHOLM

Besök vår utställning Birger Jarlsgatan 21.

inarbetas därefter de finhackade dragonbladen. Köttskyn kokas upp och tillsättes litet i sänder, under jämn rörning. Såsen får ej koka. Afsmakas och serveras till stekt fisk och kött.

Gräddkaka (f. 5 pers.) 6 söt- och 3 bittermandlar eller 1/4 tsk. finrivet citronskal, 4 ägg, 50 gr. socker, 4 dcl. tjock söt eller sur grädd, 60 gr. torrt vvetmjöl. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.) 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas och drives genom mandelkvarn. Aggulorna röras med sockret 20 min. Grädden vispas till hårdt skum och nedröres i äggmassan tilllika med mandeln och mjölet, som bör vara siktadt. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan slås i smord och brödbeströdd form och gräddas i svag ugn omkr. 40 min. Serveras genast med sylt.

Oxrullader (f. 6 pers.) 1 kg. benfritt innanlår, 1 hg. späck i 14 skifvor, 1/2 msk. salt (7 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.) 2 msk. mjöl (20 gr.), 6 dcl. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet som bör hafva hängt, tills det är mörkt, torkas med en duk, urviden i hett vatten, skäres i 14 skifvor, hvilka bultas väl och beläggas med späckskifvorna. Detta beströrs med en blandning af salt och peppar och köttskifvorna hoprullas hårdt samt ombindas på två ställen med fint segelgarn, doppadt i kokande vatten, eller fästas ihop med tandpetare. Ruladerna brynas väl i smör och beströrs med mjölet, den kokande buljongen eller vattnet, tillsatt med litet köttextrakt eller soja, spådes på, hvarefter de få sakta steka med fätt lock 2 1/2-3 tim. Under tiden skakas kastrullen ofta, så att ruladerna ej bränna vid. De läggas upp på varm karott, snörena klippas bort och såsen vispas väl, spådes, om så behöves, afsmakas och hålles öfver ruladerna. Serveras med kokt eller pressad potatis.

Grönsakskroketter (f. 6 pers.) Rester af kokta grönsaker t. ex. morötter, selleri, palsternackor, blomkål, ärter och bönor (tillsammans omkring 1 lit.) 1 ägg, 1 dcl. stötta skorpor, 2 msk. hackad persilja, salt, soja.

Till panering: 2 msk. mjöl (20 gr.), 2 ägg, 1 dcl. stötta skorpor.

Till stekning: 150 gr. palm-smör eller matolja.

Beredning: Grönsakerna hackas ganska fint och de stötta skorporna, det uppvispade ägget samt den hackade persiljan tillsätts. Massan afsmakas med salt och soja och formas till aflånga kroketter, hvilka rullas först i mjölet, därefter i de uppvispade äggen och sist i de stötta skorporna. De stekas vackert gulbruna i palm, upp lägges på varmt serveringsfat och garneras med persilja. Serveras med potatis och kaprissås.

Gratinerad sill (f. 4-5 pers.) 2 stora, saltade fetsillar, sillrom, 1 äggula, 2 rödlökar, 50 gr. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Till formen: 10 gr. smör, 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillen fläs, tagas ur, sköljes och fläkes. Ryggbenet borttages och sillen vattenlägges dagen innan den skall användas. Rommen tillvaratages, sköljes och får ligga i mjölk. En eldfast form smörjes med smör och beströrs med skorporna. Filéerna inklappas väl i en fiskhandduk och alla småben borttagas noga, hvarefter filéerna läggas i formen och penslas med den vispade äggulan. Rommen skäres i skifvor och lägges i jämte den skalade och i tunna skifvor skurna löken. Smörret lägges i flockar ofvanpå och skorporna strös öfver. Anrättningen gratineras i mycket varm ugn omkr. 10-15 min.

Säsongs-Böcker från **Albert Bonniers Förlag.**

79 sätt att sylta utan socker av Hanne Knudsen. Övers. och delvis omarb. av Elise Adelsköld. 95 öre.

194 sätt att konservera kött av Elise Adelsköld. 1' 50

En grönsaksrätt var dag av Märtha Hamilton. 1 kr.

Konservering o. vinberedning av Märtha Hamilton. 90 öre.

139 sätt att tillaga grönsaker. 60 öre.

107 sätt att tillaga potatis. 60 öre.

Om potatis. 75 öre.

FRÅGOR

ENHVAR LASARE AF IDUN AGER rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande hushålls eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen omskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato ett pris af 10 kronor.

N:r 252. Kan någon af Iduns läsarinor godhetsfullt gifva upplysning om ett nytt hem för själförsörjande kvinnor, hvilket är under bygge vid Styrmansgatan? Hvert skall man vända sig för ansökan till bostad? Onskar så varmt hjälpa tvenne systrar, som försörja sig med finare handarbete från Bikupan och för hyran endast hafva en mindre pension. En deras vän.

N:r 253. Har någon hushållerska eller familj använt honung till syltning af frukt och bär. Är den hållbar m. m.

N:r 254. 1) Kan någon af Iduns läsare upplysa mig om adress på någon öronklinik i Stockholm som använder prof. Bärans metod vid operation af döfva. 2) Har prof.

FERROL

är det kraftigast apitgiftivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.—

BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

Vaniljsocker

JÄSTMJÖL

Elegant kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.**

"La Mascotte"

Crème och Teint-extrakt skyddar och förskönar huden som intet annat. Fås öfver hela Skandinavien. Efterfrågan större än någonsin.

Nyhet!

"La Mascotte" Nagelvatten.

SJU dagar i veckan läses en annons i **IDUN**

Lägg i kokboken eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning af tårter m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet. Burkar å 15, 25 o. 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Husqvarna Symaskin

Eu uppuren symaskin. Solid konstruktion. Svenskt fabrikat.

Frukttorkningsapparater, Torkkollar, Frukttörvaringslådor, Glasburkar, Koklådor, Trädgårdsmöbler, Rättfällan Primus, Ramkupa, Skattelådor, Spärrgaller, Vaxkonstkakor och alla slags redskap för biskötsel.

Stort lager. Snabb leverans. Pris-kurant sändes på begäran.

Bivax och honung köpes. L. Jonsons Fabriker, Moholm.

Spåra på äggen och använd **Nornans Jästpulver** Försäljes i väl sorterade affärer.

ÖUMBÄRLIG I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

TILL SALU I ALLA BOKLÅDOR!

Bärarny allmänna mottagnigar och hvad är hans adress.

Den Döfve.
N:r 255. Är det för närvarande någon idé att resa till Tyskland för tvenne bättre flickor, som gärna vilja lära sig språket riktigt? Tänkte taga plats som barnfröknar eller husmoders hjälp. Undra om der är värdt att annonsera i någon tysk tidning och i så fall i hvilken? Tacksamma för råd i denna sak äro E. och M.

N:r 256. Hvar finnes pärlväfstolen att köpa, då den ej finnes i Gemla leksaksaffär. Iduns läsarinna.

N:r 257. Undertecknad som af-lagt studentexamen och under ett år bedrivit språkstudier vid akademien vill härmed bedja någon af Iduns läsarinna om ett godt råd. Äger ett litet arf på omkr. 1,000 kr. samt en lifförsäkring på 2,000. Undrar nu, om jag i dessa bistra tider skall våga fortsätta mina studier, då jag ej har utsikt att erhålla några andra medel än de ofvan nämnda. Är det svårt att erhålla ett lån med lifförsäkring som borgen och kan man få det i det bolag, där man är försäkrad. Ewigt tacksam för ett godt råd är 20-årig studentska.

N:r 258. Jag är värdinna i ett större godt landthem. Min husbonde har stor umgängeskrets och är mycket ute. Själ är jag hemma. Som hemmet ligger afsides är jag så godt som isolerad — då jag själf ej kan göra några bekantskaper. Känner mig stel och besvärad inför hans för mig främmande gäster, hvilket alls icke skulle vara fallet om de äfven vore mina vänner.

Säg mig någon af Iduns förståelsefulla läsarinna — hade det ej varit husb. sak att taga sin värdinna med på några visiter då äfven hon kunde få några bekanta, och därigenom förströelse. Huru vara värdinna i hans hem. Står i familjeförhållanden och uppfostran på samma nivå som både husb. och hans gäster.

Har jag för stora fordringar frågar en känslig och litet stolt s. k. familjemedlem.

N:r 259. 1) Huru skall man lämpligast och billigast filtrera dricksvatten? 2) Vilka äro de konventionella reglerna för bärande af sorgdräkt? Huru länge brukar herrar bära hvit halsduk efter resp. hustrus, föräldrars, barns och sy-skons död? Höjden af sorgfloret på hög hatt (storm) i resp. olika nämnda fall? Anna och Bertil.

N:r 260. Bondflicka med folksko-lekunskskaper ämnar gifva sig med lägre tjänsteman men önskar dess-förinnan genomgå en kurs på 6-9 månader, omfattande dels husliga göromål och dels lämpligt valda teoretiska ämnen. Hvilken skola kan rekommenderas? Inga.

N:r 261: Jag är föreståndarinna för ett större äldreomsorgshem på landet mycket aflägsat beläget. Jag trifs egentligen bra och älskar mitt arbete, dock kommer det ibland öfver mig en sådan ensamhetskänsla då jag känner mig afstängd från allt och alla. Ingen som ej själf erfart det kan fullt förstå hvad det är att lefva sitt lit dag ut och dag in bland dessa spillror af människor. Jag är mycket intresserad af läsning, skulle någon af Iduns läsare eller läsarinna vilja låna mig böcker vore jag oändligt tacksam har nämligen ej råd att köpa några. Syster Bertha.

BREFLÅDA

EXP. BREFLÅDA.
»Kristdags». Annonsen kostar kr. 2:50, som torde insändas i post-anvisning.
»Barnkär», Vånga. Kr. 5:— torde ins. i postanv.

Norrländsgatan 16, Stockholm.
Allm. tel. 9815.

Undervisning i konstbroderi, knyppling, kläd- och linnesöm samt barnkläder från 5 okt. 1917.
Prospekt på begäran.

ELSA WALLMARK,
Lärlarinna i S:ta Birgittaskolan 1911-1917.
Adr. till 1 okt.: Haga, Sthlm 3.
Allm tel. 4415. Riks. 11520.

Strengnäs Husmodersskola.

13:de arbetsåret. Ny kurs börjar den 6 september. Grundlig och praktisk undervisning. Skicklig ex. lärarinna. Prospekt och ref. gen. Fru M. Braune, Strengnäs.

Efkullens Husmodersskola,

Jemshögsby, börjar höstkurser 20 sept. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, konservering, jämte väfnader, linne- och konstösm, knyppling m. m. Prospekt mot dubbel porto. Selma Gustafson, föreståndarinna, adr. till 5 sept. S med by.

Göteborgs nya Husmodersskola

Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 7 sept. 1917
Prospekt och upplysningar på begäran. *Elvira Friberg, Hildegard Friberg.*

Nobynäs Hushållsskola

Kurser fr. d. 15 aug. t. d. 15 dec. 1917 och fr. d. 15 jan. t. d. 1 juni 1918.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge å småländska höglandet. 7 minuters gångväg från Sjärneborgs hållplats, linjen Stockholm-Malmö. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinna, fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Husmodersskolan i Karlstad.

Konserveringskursen börjar den 16 augusti och pågår 1 vecka, omf. inläggning af bär, frukt och grönsaker. Arskursen börjar den 16 augusti och omf. matlagning, bakning, garnering och uppläggning, konservering, linne- och klädsömnad, (barnavård — teoretisk och praktisk) samt födoämnes-, hälso- och sjukvårdslära m. m. Halfårskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning, bakning, linne- och klädsömnad, födoämnes- och hälsolära m. m. Sex-veckorskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning och bakning. Helinackordering erhålles inom skolan. Vacker trädgård. Tidsenliga lokaler med värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. Riks. 812. **NANCY ENWALL-GARDELL.**

Birgitta-Skolan

Beridarebangatan 17,

Kurser i klädsömnad, barnkläder, linnesömnad, konstbroderi, knyppling, konstväfnad m. m. Betyg efter genomgången fullständig kurs. Ny termin 1 sept., hvartill anmälningar mottagas under Aug. månad skriftligen eller i skolans lokaler. 2 frieleplatser.

Riks 180 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Djursholm

börjar höstkursen den 15:de sept. på 3 månader, samt en konserveringskurs på 14 dagar 1:sta och 15:de sept., hvartill anmälningar nu emottages. I husmoderskursen ingår Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd, Målning, Sång, Musik och Språk. Begär prospekt hvar äfven hänvisning till referenser finnas intagna. Adr.: **E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola, DJURSHOLM.** Riks och Allm. Tel. endast Villa Hult.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

Grundad år 1902.

Kursen för unga, bildade flickor, som omfattar 3 1/2 mån., börjar lördagen den 1 September kl. 12 midd.

Prospekt och närmare upplysningar på begäran.

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,

Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss.

Rikstelefon 2035.

Stockholmstelefon 9302.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengörning, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar 15 sept. 1917. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna **Fru Emma Kjellström, Storgatan 32, Stockholm.** ALLM. TEL. 242 08.

Obs! Till 1 sept. är fru Kjellströms adress Mörby, Stocksund, Rikstel. Stocksund 261.

Örebro Kindergartenseminarium,

Rikstelefon 19 20.

Kurser för utbildandet af Kindergartenledarinnor samt uppfostrarinnor i hem, barnhem, barnkrubb m. m. Goda platser anskaffas. Höstterminen börjar 15 September. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinna **Fröken Maria Kjellmark.**

Vid Aringsbergs helpension för flickor

börjar höstterminen den 1 sept. Undervisning meddelas i alla skolämnen enligt läroverkens kurs t. o. m. 7:de klassen samt i musik. Härligaste läge vid skog och sjö 1 1/2 km. från Alfvesta järnvägsstation. Prospekt sändes på begäran. Aringsberg Alfvesta i juli 1917. **Elsa Kjellander.**

Nya Elementarskolan för flickor, Stockholm

Riks 117 55 (Ahlströmska skolan) Allm. t. Österm. 692.

29 Kommendörsgatan, invid Cirkusplan.

Kindergarten, Småskola (även gossar), 8-klassig elementarskola, Gymnasium (alla linjer) Mottagning efter 20 aug. 11-1. Höstterm. börjar 4 sept. kl. 11 f. m. **Anna Ahlström, fil. dr.** **Ellen Terserus.**

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium,

Kommendörsgatan 32, 1 tr., Stockholm,

som till Pingst afslutade sitt 10:de arbetsår, börjar åter 1 sept. 1917.
Af Kungl. Maj:t godkänd högre handarbetslärarinneutbildning med statsanslag. Kurser på 1, 1 1/2 och 2 år. Fullständigaste och grundligaste utbildning i sitt slag. Ansökan kan insändas nu och till 15 aug. Prospekt sändas på begäran.
Inträdesökande uppmanas taga tillvara denna annons.

Palmgrenska Samskolan

Grundad 1876.

Rätt att anställa realskol- och studentexamen. Expeditionen öppen under sommaren onsdagar kl. 12-1. Rikstel. 11549, allm. tel. 16838. Nuvarande adress Arsenalsgatan 4 och efter 1 okt. Kommendörsgatan 34 (centralt läge invid öppen plats på Östermalm). Årsredogörelse sändes på begäran. Postadress endast Stockholm.

Enskilda Gymnasiet

Styrmansgatan 22-24, Stockholm.

Samskola. Studentexamen tages på 2 år af dem, som aflagt realskoexamen eller äga motsvarande kunskaper. Realskoexamen på 1 1/2 å 2 år af dem, som genomgått folkskola. Ingen inträdespröfn. Begär prosp. **Styrelsen.**

Uppsala Enskilda Läroverk o. Privatgymnasium.

Högre samskola med student- och realskoexamensrätt samt normalskolkompetens från klass 8. Kl. IX, som bl. a. utbildar Kindergartenlärarinnor.

Godkända betyg i realskoexamen och betyg med normalskolkompetens berättiga utan tentamen till inträde i ring I (= ring II vid allm. läroverk). Om befrielse från tentamen i vissa andra fall upplyser redogörelsen, som jämte inackorderingslista fås genom vaktmästaren.

Josef Liljeblad, rektor. Carola Eneroth, föreståndarinna.

Privata Högre Lärarinneseminarium i Stockholm. Riddaregatan 23.

Omfattar en lägre, tvåårig kurs, från vilken afgångsexamen medför lägre kompetens, samt en därpå byggd högre kurs, afdeln. III, vars genomgående medför högre kompetens.

Forordningar för inträde i afd. I, fullständigt avgångsbetyg från 6-klassig flickskola samt pröfning i föreskrifna ämnen.

Inträdespröfning till afd. I, eventuellt till afd. II, i vilken några lediga platser finnas, tages sin början den 30 aug. Extra elever kunna mottagas i ett eller flera ämnen, (exempelvis språk, matematik, litteratur- och konsthistoria.)

Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, frejde- och läkarebetyg, insändas under adress Riddaregatan 23 före den 27 aug. till läroverkets föreståndarinna, fröken **Sofi Anderson,** som äfven meddelar upplysningar. **Styrelsen.**

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19-21, STOCKHOLM

Allm. telefon 51 90 :-: Förmästa läroanstalt för kvinnligt handarbete :-: Rikstelefon 141 08
Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Filet ancien.
Föreläsningar: Comtesse G. och Fröken E. Thorman.

Annmälningar dagligen 10-5. Prospekt på begäran

Emmy Kylander.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

I TVA personers hushåll vid järnvägsstation på landet finnes plats den 1 sept. för en allvarlig, frisk och ordentlig, ej för ung flicka kunnig i enkel matlagning, bakning och öfriga hemsysslor. Svar med betyg och lönepretentioner sändas till fru Helena Lindbohm, Grythytted.

JUNGE, geb. Deutsche wird v. 1/9 als Stütze der Hausfrau gesucht. Antwort mit Photographi an Disponent S. Ericsson, Storgatan 19, Örebro.

HUSHALLERSKA. Duglig, sparsam, medelålders hushållerska af god familj önskas i liten, äldre tjänstemannafamilj i vacker trakt i Lappmarken snarast möjligt. Eventuell sökande skall vara beredd att, om så påfordras, ensam handha alla inomhus. Betygsafskrifter, löneanspråk och foto. sändas till »Tjänstem.» Sorsele.

ANSPRÄKSLÖS FLICKA från bildad hem erhåller från 1 okt. plats i familj med 4 barn bosatt i stad. Fordringar: Barnkär, villig och kunnig att med husmoders hjälp utföra alla i ett hem förekommande göromål. Svar med löneanspråk sänds under adress: »Ett hem» Skövde.

GUVERNANT erhåller anställning fr. o. m. instundande hösttermin hos direktörsfamilj i norrländskt municipalsamhälle. Barnantal 3, eventuellt 4. Lön beroende af kvalifikationer. Svar med betygsafskrifter emotes under adress: Guvernants-plats, Nyland, p. r.

BILDAD FLICKA enkel och anspråkslös får plats nu genast eller senast den 1 nästa september att deltaga uti skrif och räkneöromål samt biträda med husliga sysslor hos äldre familj på landet. Ansökan med löneanspråk, betyg samt gärna fotografi torde sändas under adr. »Familjemedlem» Wäderstad p. r.

I LITEN STILLA prestfamilj finnes plats nu genast för en snäll och pålitlig jungfru. Gärna familjemedlem. Svar till »Norrländ» Iduns exp.

BILDAD, anspråkslös, barnkär flicka omkr. 25 år, ordentl. och pålitl. erhåller plats i 3 pers. hushåll 15 år, eller förr. Svar med foto., betyg, lönepret. till »Nära Göteborg» Iduns exp. f. v. b.

MUSIKALISK flicka, som vill läsa med två småbarn, får från 1 sept. plats mot fritt vivre och resor hos bildad familj på landet. Vagge Egendom, Ottebol.

BÄTTRE, enkel flicka, ordentlig och fullt kunnig i matlagning och enkla vill sköta litet hem erhåller genast god plats. Svar till »S.» Venersborg p. r.

BÄTTRE, hushållskunnig och ordningsam flicka får plats genast i 2 pers. hushåll. Gudsmedsaffären Hedemora.

ELEVER i Gobelinväfnad emottagas hos Ameli Fjæstad Arvika, Rackstad.

HOS UNG FAMILJ i Uppsala får bildad, hushållskunnig flicka plats för att med jungfrus hjälp ansvara för matlagningen, biträda husmodern vid skötseln af 2 barn och deltaga i förekom. göromål. Svar med betyg o. löneanspråk till »N. G.» Östhammar p. r.

ANSPRÄKSLÖS LÄRARINNA önskas omkring den 20 aug. i enkelt hem på landet, (i Vestergötland) att undervisa tvänne flickor i åldern 9-10 år, i vanliga skolämnen, språk, musik och handarbeten. Något hjälp i hemmet önskvärdt. Svar jämte fotografi och löneanspråk till Iduns exp. under märke »E. M.» f. v. b.

LÄRARINNA önskas att undervisa tvänne barn i 1:sta och 3:dje kl. förberedande kurser samt musik. Äfven kunnighet i sömnad fordras. Svar med lönevillkor, rekom. och foto. till »Herrgård Östergötlands denna tidn. exp.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives af postanvisningsblanketten.

FOR UNDERVISNINGSVAN, duglig, musikalisk och barnkär lärarinna finnes plats instundande hösttermin på liten landtgård i Angermanland, att läsa med tvänne flickor 4 och 12 år. Sökande bör vara uppfostrad i enkelt bildadt hem, samt van vid landtförhållanden. Svar ställes till Tjänstemannafamilj, Bjästa.

HUSHJÄLP. En arbetsvart dame kan straks faa plats paa villa ved Molde-Norge. Svar till »H», Iduns exp. f. v. b.

SNÄLL, ordentlig flicka, kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål, såsom matlagning, städning etc., frisk, rask och villig, erhåller plats i tjänstemannafamilj i Malmö. Hus med alla moderna bekvämligheter. Platsen skall tillträdas omkring den 6 augusti. Svar med betygsafskrifter och lönepretentioner torde sändas till J. A. D. p. r. Malmö 2.

LÄRARINNA, enkel och snäll önskas till hösten för tvänne gossar i elementarskolans 1:sta kl. Svar med uppgift & kompetens och löneanspråk till fru S. Sahlquist, Vingåker.

FLICKA från godt hem kunnig i matlagning, bakning och sömnad, villig att tillsammans med husmoder sköta hemmet, får god anställning 1 sept. Svar till »A. R.» p. r. Alingsås.

LÄRARINNA. Till ingenjörsfamilj i Bergslagen sökes undervisningsvan, musikalisk lärarinna att läsa in 9 års gosse i Allm. lärov. 1:sta klass samt för öfrigt vara behjälplig med lättare hushållsgöromål. Svar till »Olle», Guldsmidslyttan.

EN DUGLIG, frisk och välrekommenderad barnsköterska sökes af Köpmansfamilj till 1 sept. för 3 barn i ålder 4 1/2-1 1/2 år. Svar med betyg rek., fot. o. lönepretentioner till Box 43, Hålsingborg.

Barnjungfru eller barnfröken verkligt barnkär, med god karaktär och godt sätt, anspråkslös och villig, samt kunnig i sömnad får plats i prästfamilj i större samhälle i Dalarna omkring 15 sept. 3 små barn. Svar med rek. och uppgift om lönepret. till »Prästfamilj — Barnkär» under adress S. Gumaliu Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Platsen som Förestånderska (husmoder) vid Kungl. Bohusläns regementets manskaps- (och underofficers-) messar är ledig att tillträda omkr. 1 sept. (eventuellt senare). Sökanden bör vara praktiskt och teoretiskt utbildad, hälst äfven något affärsvan. Bör för öfrigt ej vara allt för ung samt besitta förmåga att handha personal och leda här ifrågarvarande restaurangrörelse. Goda löneförhållanden. Vidare upplysningar lämnas af Förrädsförvaltare N. Elmér, Uddevalla.

En duglig, enkel flicka kunnig i matlagning och bakning, ordentlig och pålitlig erhåller plats till den 1 augusti i godt tjänstemannahem i Falun. God lön och fri resa. Barnhusa finnes! Svar med betygsafskrifter (helst också foto. som returneras) samt löneanspråk till »G. A. W.» under adr. S. Gumaliu Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Öfversköterska. En plats som öfversköterska & Sjukhuset vid Långbro är till ansökan ledig. Begynnelselön 500 kr. jämte fri kost och bostad samt 5 ålderstillägg å 100 kr. Ansökningshandlingar med betygsafskrifter skola insändas till fröken S. Hellberg före den 15 augusti. Adr. Långbro sjukhus, Älvsjö.

Plats som hufvudföreståndarinna hos en ensam äldre ämbetsman (änkl.) är ledig. Svar med löneanspråk, porträtt, betyg m. m. (som alltsammans återskickas) torde insändas till »Ordentlig» under adr. S. Gumaliu Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Elementarbildad flicka kunnig i sömnad och husliga göromål erhåller plats i läkarefamilj i landsortstad. Närmare underrättelser genom korrespondens. Svar till »Medicus», Iduns exp. f. v. b.

En pike fra dannet hjem kan faa god post i liten familie. Fabrikeer Frithjof Plathe, Stavanger, Norge.

Föreståndarinna, fullt kompetent, erhåller 1 okt. plats å Spädbarnshem (med omkr. 25 spädbarn) i Hålsingborg. Vana att sköta ekonomi och göra hushållsuppök m. m. erfordras. Förmåga att undervisa elever i barnavård önskelig. Kontant lön 500 kr. jämte fritt vivre, 1 mån. årl. ledighet och 3 mån. öms. uppsägningstid. Svar före 8 aug. med upplysning om ålder, anställning och referenser till »Spädbarnshem» Sydsvenska Annonnsbyrå, Helsingborg.

Lärarinna.

Enkel, anspråkslös flicka med vana att undervisa, helst musikalisk, kan vid höstterminens början få plats i familj för att läsa fjärde och första klassens kurser. Svar med betyg, löneanspråk samt fotografi till »E. E.—d», Öved.

PLATSSÖKANDE

UNG STUDENTSKA med lärarinneexamen och kontorsvana önskar till hösten komma i bildadt hem på landet, hälst å bruk eller större egendom. Vill biträda med bokföring meddela undervisning eller tjänstgöra som lektrice eller sällskap. Moderata löneanspråk. Svar till »Godt hem», Nordiska Annonnsbyrå, Göteborg.

UNG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk och erhållit språk- och lektionser söker plats som guvernant. Är van vid barn. Svar till »M. D.», Iduns exp. f. v. b.

ENGELSK DAM önskar plats i familj som sällskap eller för att undervisa i engelska; gärna där barn finnes. Små pretentioner. Svar till »H. E.», Iduns exp. f. v. b.

VÄRDINNA. Medelålders dam med alla bästa ref. söker till hösten plats som värinna i godt hem eller att förestå skolhushåll, då äfven god hjälp med lärläsning kan lämnas. Svar till »I.», Iduns exp.

FOR att få vistas på landet, önskar ung bildad flicka i 20-års-åldern till hösten komma i något hem, där hon kan vara till sällskap. Svar till »20 år» Stillingsön p. r.

BÄTTRE barnkär flicka önskar plats som familjemedlem, barnjungfru eller barnsköterska. Är äfven villig hjälpa till med inom hemmet förekommande sysslor. Svar till »Liten lön», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, som genomgått 8-klassigt elementarläroverk och kindergartenseminarium önskar plats i fam. Barnkär, musikalisk. Svar till »I. H.» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, enkel och anspråkslös önskar komma i vänlig familj att gå frun tillhanda. Tacksam för svar till »Astrid», Iduns exp. f. v. b.

FORLOFVAD flicka söker plats i familj 1:sta september, att mot fritt vivre lära matlagning samt villig deltaga i husliga göromål. Helst präst- eller ämbetsmannafamilj. Svar till familjemedlem, Blomstermåla p. r.

UNG ALLVARLIG FLICKA, något kunnig i matlagning, önskar plats i familj, där jungfru finnes, som hushållshjälp och sällskap. Svar till »Familjemedlem 19 år», Hörby p. r.

VÄRDINNA, Sjuksköt., Gymnaster, Bildade flickor finnes. Palmqvist C:o 17 Malmsskilnadsgatan, Stockholm.

VÄRDINNEPLATS önskas av bildad medelålders dam, som med vana och erfarenhet kan sköta hem, där husmoder saknas. Svar till »Hemtrevnad» Iduns exp. f. v. b.

EX. SJUKGYMNAST (kvinnlig) med praktik från Hålsobrunn och som kan förete fina betyg, söker lämplig plats till 20 aug. eller 1 sept. Svar emotes tacksamt märkt »Arbetsam» Göteborgs Handels och Sjöfartstidning, Göteborg.

NITTONÅRS FLICKA, som genomgått åttaklassigt elementarläroverk, önskar vistas å större egendom under tiden sept.—maj för att under husmoderns ledning lära husliga sysslor isynnerhet matlagning. Svar till »I. F.» Iduns exp.

18-ÅRIG bildad flicka önskar som familjemedlem komma i familj som hjälp och sällskap. Svar märkt: »Ingen lön.» Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANT, undervisningsvan, musikalisk, önskar plats. Goda bet. Svar till »Enkel 20 år.» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA önskar den 1 okt. plats på herrgård för utb. i husliga göromål. Löneanspråk: Fritt vivre. Tacksam för svar till »Lättare sysslor.» Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

Våra små "slitvargar"

behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.

Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för 1/2 år Kr. 1:60, kvartal 90 öre.

Iduns Expedition, Stockholm.

God inackordering,

nära stad, för äldre dam som vill dela rum med liknande. Svar till »Sällskap» Kalmar p. r.

I Gnesta prästgård

belägen i Mälardalen, erhåller två flickor god fostran och vård samt undervisning tillsammans med egen åttaårig dotter i vanliga skolämnen och musik för kompetent seminariebildad lärarinna. Ref. gifvas om önskas. Kyrkoh. K. V. Öhlander, Örsundsbro.

För 15-årsflicka,

som genomgått 6-kl. elementarskola, önskas inackordering i privathem, där tillfälle till lektioner i språk och musik finnes. Framför allt önskas dock sådan handledning, att lust och häg för utträttande af husliga göromål samtidigt förvärfvas. Svar med uppgift om pris och referenser till »E. B. 15», Akarp.

DIVERSE.

SJUKSKÖT. önsk. en god vän och kamrat som tillsammans med henne vill bilda ett litet sjukhem eller förlossningshem, helst på landet. Svar till »Gemensamt arbete» Stockholm p. r.

Babylådan
inneh. fullständig utstyrel för späda barn, välsydt och af bästa kvalitet, pris 10 och 15 kr. pr låda beroende på monteringen. Sändes mot efterkräf. A. C. Cronquist & Sor, Rikstcl. 615. MALMÖ

Brudutstyrlar såväl enkla som finare, samt Dam- och Barnunderkläder ständigt på lager i Helsingborgs Linnetutstyrelaffär, Malmö Rikstcl. 48 12.

För den nyfödde.

Komplett utstyrel. 3 omg. 18 praktiska plagg, stor modell, hemsömnad af uteslut. bästa material. Förod. af läkare. Sänd. praktisk. Pris pr kartong, Extra elegant 15 kr. Sänglinne, stort och praktiskt med vacker brodyr 7 kr. pr omg. Allt förstklassigt! Fru Caspersson, 3 Järntorgsgatan, Örebro.

Rynkor i pannan,

dubbelhaka, slappa drag försvinna genom bindeln »Perfekt». Sändes diskret mot postförskott eller förskottslikvid från Cigaraffären, Linnég. 5, Stockholm. Pris kr. 10:—.

KRIGS-FOTOGRAFIER

Stort format! — från den stora världskampens alla fronter. 5 olika fotos Kr. 2:— 15 olika fotos Kr. 4:70 10 " " " 3:60 25 " " " 6:50 Sändas portofritt mot postförskott.

Rekvirera i dag! SOLHEMS KONSTFÖRLAG, SPÅNGA.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301.
För behandling af stödj- och rörelseorga-
rens skador, sjukdomar, deformiteter och
funktionsrubbingar.

Doktor Heüman
Kungssportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska
åkommor).

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik

medför enl. kungl. maj:ts medgif-
vande samma komp. o. rättigheter
som en kurs vid Gymn. Central-
Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J.
Arvedson: adr. Odeng. 1 Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulia, LUND**

Med. Dr. E. Kleens
ettårig kurs i massage och sjuk-
gymnastik för Damer och Herrar
börjar den 1 oktober kl. 10 f. m.
Mästersamuelsgatan 37, 2 tr. Obs!
Prospekt begäras och anmälningar
mottagas städse under adr. Engel-
brektsgatan 43 B. Stockholm.

Vid Professor Unmans Institut
börjar d. 20 sept. ny (ett-årig) kurs
i Massage och Sjukgymnastik
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

STABIL
är den förnämsta pasta för bort-
tagande af
Misspyrdande Hårväxt
Obs! Inga märken, ingen lukt.
Pris 3:50 + porto.
Dalia för efterbeh. pris 2 kr. + porto.
EBBA BECKMANS HYGIENISKA SALONG,
GREPTUREGATAN 3.
Riks Tel. 70653. Allm. Tel. 40100.

GÖTEBORGS
GYMNASTISKA **INSTITUT** =:

Föreläsningssal.

Begär prospekt
över årskurserna i

En av övningshallarna.

Massage och sjukgymnastik

Underv. meddela nedanstående lärare:

Anatomi, Fysiologi, Patologi, Hygien:
Med. d:r **Gösta Göthlin.**
Ortopedi: Med. d:r **Sven Johansson.**
Sjukgymnastik och Massage: Gymnastik-
direktör **Karin Uddenberg.**
Fysiolog. kemi: Professor **Gösta Bodman.**
Sjukvårdslära: klinikens föreståndare,
Med. d:r **Leo Schrödl.**

Gymnastikens och massagens teori: Institu-
tets föreståndare: Direktör **Erik Börner.**

Patientbehandling.

Övningar i gymnastiksalen.

Majorskan Edmanns
utsökta

Crème Idéale

är af kunnare ansedd som mest för-
skönande och mest elegant. Bleker
frånkrar och leverfläckar, gör hyn
ungdomligt vacker. Pris 3 kr.

Levnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Upp-
gif födelsedag och år, födelseort,
namn och fullständig adress, samt
bifoga 30 öre i frimärken. Aberopa
denna tidning.
Astrolog Wilh. Leidner,
Strömgatan 10, Kalmar.

SKOLANNONSER

Se sid. 518.

Ferrin

Fås på apoteken.

Bästa järnmedel,
apptitgivande, styrkande,
Föreskrives af många läkare.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Annonsera i Idun!

Det spelar en
stor roll att uppträda med
vackra och blanka naglar

LYX
NAGELPULVER
ger utan besvär, en
härlig glans åt naglarna.

Infallna kinder

göra äfven ett ungt ansikte gammalt
då däremot runda och fylliga kin-
der göra det ungdomligt och oemot-
ståndligt. Detta kan hvar och en
uppnå! Uppgif tydligt namn och
adress till »Snabb Parismetod» Idun
exp. f. v. b. Diskr.

Hår - (vatten för erhållande a
mjuk och kraftig hå
växt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,5
+ porto. Försändes d
skret.
**Franska Parfymmag
sinet, Hofleverantör,
Drottningg. 21, Sthln**

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta **Hår-
medel** och öfverträffas icke af
något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålls hos alla 1:sta klass Parfymeri-
, Dro- och Coiffyrfaffärer.

Skånska Handelsbanken.

Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.

Filialer: { Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.

Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i
öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Norstedts sommarböcker

Alfhild Agrell
Nordanfrån. Händelser berättade
av Stig Stigson. Kr. 4:—

»Stora förutsättningar att slå an —
ganska rika på sagoton och stämning.»
A. T.

G. A. Aldén
Bakom riksdagens kulisser.
C. W. Liljecronas dagbok 1840—41.
Kr. 10:—, inb. 12:50.

»... ett arbete af osedvanligt stort in-
tresse.» Sv. D.
»Hela denna historiskt betydelsefulla riks-
dags förlopp afspeglar sig på det mest
dramatiska sätt.» Göt. A. B.

Aug. Brunius
Elaka dialoger. Om teater och
verklighet. Kr. 3:25, inb. 4:—.

»... behärskar med distingerad säkerhet
sin dialogform... ett humor och en na-
tur som bereder verklig njutning... en an-
genäm sälla men också något mer som
tilltalar: ett visst ljult lyne, en vän-
lig syn.» J. L. i D. N.

Marcelle Capy
En kvinnas röst i stridslarmet.
Med förord av Romain Rolland. *Andra
upplagan.* Kr. 3:75.

»Den mest gripande protest mot krigets
tillintetgörande af lif som ännu sett da-
gen.» Forum.

Gunnar Cederschiöld
»Den sista Kergoël». *Andra
upplagan.* Kr. 3:50, inb. 4:50.

»... tillhör det föga stora antalet
verkligt intressanta och välskrifna krigs-
böcker.» Göteborg. H. T.

Infödingarna på Manhattan.
Andra upplagan. Kr. 5:25.

»... verklig humor och ett humor som
är friskt naturligt och inte verkar yrkes-
mässigt ansträngt.» A. T.
»... en rolig bok och en intressant och
egenartad framställningskonst... Vår re-
selleteratur har med denna Amerikabok fått
en treflig och värdefull tillökning.»
G. H. T.

Ludvig Feilberg
Nutids själavård. Till svenska
med en inledning av Algot Ruhe.
Kr. 4:—

»Läsaren anar icke hvilken angenäm öf-
verraskning denna bok skall bereda honom.»
D:r John Landquist i D. N.

Børje Janssen
Kunglig nåd. En historia från det
gamla Christiansborg.
Kr. 5:75, inb. 7:25.

»... en rörande och i allo uppbygglig
historia... en tidsfärg hvars like man
endast sällan finner i historiska roma-
ner.» A. Bl.

Gottfried Keller
Gröne Henrik I. Med förord av
Fredrik Böök. Kr. 4:—, inb. 5:—

»... så full af lyrik som ett busksnår
af fågelkvitter, och så rik på leende färg
och naivt-sinnlig skönhet som en äng på
fjärilar och blommor...» St. D.

Else Kleen (Gwen)
Hur där såg ut. Över England
till Frankrike 1916. Kr. 3:75.

»Bland den ymniga krigslitteraturen le-
tar man förgäves efter en mer målande
skildring från Paris just nu... För den
som ser till djupet står denna bok i all
sin enkelhet som en fosterländsk gärning
af värde.» Algot Ruhe i Saisonen.

Carl G. Laurin
Alla ha rätt. Samt andra uppsatser
med anledning av världskriget. *Andra
upplagan.* Kr. 3:75.

»... få genom sitt sakligt skarpa inne-
håll karaktären af historiska essayer, wis-
serligen sällsynt spirituella sådana.»
Erik Norling i Saisonen.

Lukianos
Valda skrifter. Tolkade av Hans
Hult. Ny följd. Kr. 4:—.

Rolf Nordenstreng
**Europas människoraser och
folkslag.** Kr. 5:50.

»... en af de mest underhållande
(böcker) man kan träffa på, man läser
den med verklig spänning, tacksam för
de massor af värdefulla upplysningar man
här får till skänks.»
D:r Birger Nerman i Politiken.

Romain Rolland
Millet. *Andra upplagan.* Kr. 3:—

»Rolland ger den store skildraren af
sorgen i världen i korta mästerliga drag...
prydes af 17 karaktäristiska Millet-taflor
i fin reproduktion.» Politiken.

H. W. Schumacher
Napoleon III.
Kr. 6:—, inb. 7:50.

»... helt säkert slukas med förtjusning
af läsare, som finna nöje i olika tidens
chronique scandaleuse.» A. Bl.
»... en viss sensationell smak... sede-
målningarna starka, lagom pikanta och
koloretrade.» N. D. A.

Kejsarinnan Eugenie.
Kr. 5:75, inb. 7:25.

»... en högälgan fängslande skildring
af den länge så lyckliga och firade men
sedan så bittert prövade franska kej-
sarinnan.» Halland.